

Diak

Anni Salmesvuori
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyönohjaaja
Opinnäytetyö, 2019

RIPPIKOULULAISTEN OSALLISUUS RIPPIKOULUJEN HARTAUKSISSA, JUMALANPALVELUKSISSA JA KONFIRMAATIOISSA

”Me tehtiin se ihan itte!”

TIIVISTELMÄ

Anni Salmesvuori

Rippikoululaisten osallisuus rippikoulujen hartauksissa, jumalanpalveluksissa ja konfirmaatioissa. ”Me tehtiin se ihan itte!”

65 sivua, 2 liitettä

Kevät 2019

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyönohjaaja

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä kyselylomakkeen avulla aineisto Messukylän seurakunnan rippikoululaisilta ja vertailla sitä Kirkkohallituksen keräämään vastaavaan valtakunnalliseen aineistoon. Opinnäytetyössä koottiin ja vertailtiin nuorten kokemuksia osallisuudesta rippikoulujen jumalanpalveluksissa, hartauksissa ja konfirmaatioissa vuonna 2018. Yhteistyötahoina opinnäytetyössä toimivat Kirkkohallituksen Kasvatus- ja perheasiayksikkö sekä Messukylän seurakunta.

Kyselylomake Messukylän seurakunnan rippikoululaisille piti sisällään viisi väittämää ja viisi väittämiä tarkentavaa kysymystä. Merkittävimmiksi asioiksi jumalanpalvelus- ja hartauskokemusten taustalla nousivat mahdollisuus rauhoittua ja tunne yhteenkuuluvuudesta. Rippikoulun ennakkokokonaisuuden jumalanpalveluskäynnit koettiin tapaamisista kaikkein tylsimpinä, mutta mahdollisuus tehdä jumalanpalveluksissa jotakin nähtiin hyvänä asiana. Rippikoulun hartaudet ja jumalanpalvelukset koettiin merkittävinä, koska niiden aiheisiin pystyi samaistumaan, ja niissä käsitellyt aiheet olivat nuorille ajankohtaisia. Rippikoulussa valmistellut ja toteutetut jumalanpalvelukset ja hartaudet toteutettiin usein pienryhmissä. Ryhmät toteuttivat lukuisia tehtäviä, joista useimmin mainittiin laulujen valitseminen, alttarin valmistaminen ja tekstien lukeminen. Konfirmaation valmistelussa yleisimmät tavat olla mukana olivat konfirmaatiolaulun harjoittelu ja esittäminen, musiikkien valitseminen, bändissä soittaminen sekä rukouksen tai saarnan valmisteleminen ja lukeminen.

Tutkimuksen mukaan rippikoululaiset kokivat osallisuutta jumalanpalveluksissa, hartauksissa ja konfirmaatioissa vuonna 2018 Messukylässä hieman useammin kuin valtakunnallisesti. Opinnäytetyö pitää sisällään ajatuksia, siitä, millä tavoin osallisuutta voitaisiin tulevaisuudessa vahvistaa entistäkin enemmän Suomen rippikouluissa.

Asiasanat:

hartaus, jumalanpalvelus, konfirmaatio, nuorten osallisuus, rippikoulu, Rippikouluuunnitelma 2017, spiritualiteetti

ABSTRACT

Anni Salmesvuori

The participation of young people in the spiritual activity in confirmation classes
65 p., 2 appendices

May 2019

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Option in Christian Youth Work

Bachelor of Social Services

The purpose of this thesis was to collect information from the confirmation class participants of the Messukylä parish and compare it to the national material collected by the National Church Council of the Evangelical Lutheran Church of Finland. The aim was to collect and compare the young people's experiences of participation in the spiritual activity in confirmation classes such as worship, prayer and the confirmation. The material is collected from confirmation class participants of the year 2018. This thesis is made in cooperation with the National Church Council's office of Education and Family Matters and the parish of Messukylä.

The questionnaire for the confirmation class participants of Messukylä parish included five claims and five defining questions. The chance for calming down and the feeling of togetherness turned out to be the most significant factors behind the experiences in worship and prayer. Attending service was considered the most uninspiring form of the meetings before the actual confirmation class. If there was a chance of active participation in the service, it was considered as a good thing. Prayer moments and services during the confirmation class were considered as significant things because the themes were relatable and current for the young people. The services and prayer moments at the confirmation class were prepared and held in small groups. This included many tasks of which selecting songs, preparing the altar and reading texts were mentioned most frequently. The most popular ways of taking part in the arrangements of the confirmation were practising and performing of the confirmation song, selecting the music, playing in the band and preparation and reading of the prayer and homily.

According to the results of this thesis the participation of the confirmation class participants in worship, prayer and confirmation was slightly better in the Messukylä parish than nationally in the year 2018. This thesis processes thoughts on how participation could be enforced more in the Finnish confirmation classes in the future.

Keywords: confirmation, confirmation class, Confirmation Preparation Plan 2017, devotion youth participation, service, spirituality

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OSALLISUUS	6
3 KRISTILLINEN KASVATUS.....	8
4 RIPPIKOULU	12
4.1 Rippikoulun historiaa ja taustoja	12
4.2 Rippikoulu nykypäivänä ja tulevaisuudessa sekä Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017	17
4.3 Isokset osana rippikoulua	21
5 SPIRITUALITEETTI, HARTAUDET, JUMALANPALVELUKSET JA KONFIRMAATIO OSANA RIPPIKOULUA	24
6 TAMPEREEN MESSUKYLÄN SEURAKUNTA.....	27
6.1 Perustiedot Messukylän seurakunnasta.....	27
6.2 Messukylän seurakunnan nuorisotyö.....	29
6.3 Hengellisyys Messukylän seurakunnan nuorisotyössä	30
7 OPINNÄYTETYÖ TUTKIMUKSENA.....	34
7.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	34
7.2 Tutkimusmenetelmät, tutkimusympäristö ja lomakekysely.....	35
7.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	37
7.4 Muita saman aihepiirin opinnäytetöitä	39
8 MESSUKYLÄN KYSELYN TULOKSET	41
8.1 ”Sain rauhoittua”	41
8.2 ”Opin uutta ja kuuluin porukkaan”	42
8.3 ”Isokset puhuivat minulle tärkeistä asioista”	43
8.4 ”Valmistelin hartauksia ja jumalanpalveluksia oman ryhmäni kanssa”	44
8.5 ”Jokainen sai tehdä konfirmaatiossa jotakin”	45
9 AINEISTOJEN VERTAILUA JA TULOKSET.....	47

10 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	49
10.1 Tutkimuskysymykset suhteessa tutkimustuloksiin.....	49
10.2 Sanoista tekoihin.....	51
LÄHTEET.....	57
LIITE 1. Kysymyslomake Messukylän seurakunnan rippikoululaisille	63
LIITE 2. WhatsApp-viesti nuorille	65

1 JOHDANTO

Vuonna 2014 keskustelin leirikeskuksemme laiturilla kahden rippikoululaisen kanssa elämän isoista kysymyksistä. Nuoret johdattelivat keskustelua ja itse vain kuuntelin heitä. Lopulta keskustelu päättyi siihen, että he pohtivat, mistä kaikesta he olivat pitäneet rippileirillä ja mistä kaikesta eivät. Mieleeni jäi kommentti: ”Olisihan se ihan kiva, jos me saatais ittekin tehdä vähän enemmän.” Tämä kommentti liittyy vahvasti tämän opinnäytetyön aiheeseen.

Rippikoulu on nykypäivänä edelleen suosittu suomalaisten nuorten keskuudessa. Sen käy suurin osa suomalaisista nuorista. Vuonna 2017 sen kävi yhteensä 48 734 henkilöä ja valtakunnallinen tavoitettavuus oli 84,3 prosenttia. Rippikoulun kehittäminen nuorten ja heidän vanhempiensa antaman palautteen avulla on ollut yksi suuri syy rippikoulujen suosion säilymiselle. Uusi Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017 nostaa keskiöön nuorten osallisuuden. (Suomen ev. lut. kirkko. Suuri ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017.) Jatkossa viitataan Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelmaan lyhenteellä RKS 2017 ja Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjaukseen lyhenteellä ITL 2016.

Opinnäytetyöni tavoitteena on vertailla kahta tutkimusaineistoa nuorten osallisuudesta ja kokemuksista jumalanpalveluksissa, hartauksissa ja konfirmaatioissa rippikouluissa vuonna 2018. Pysin tuomaan laajemman aineiston tuloksia käytännön tasolle suppeamman aineiston avulla. Kirkkohallituksen kokoama aineisto on koottu koko Suomen tasolla vuoden 2018 rippikoululaisilta. Toinen aineisto, itse keräämäni, on koottu Messukylän seurakunnan vuoden 2018 rippikoululaisilta.

Teen opinnäytetyöni yhteistyössä Kirkkohallituksen Kasvatus- ja perheasiainyksikön sekä Messukylän seurakunnan kanssa. Toivon, että opinnäytetyöni tuo käytännön tasolle Kirkkohallituksen tekemän kyselyn vastauksia niin, että opinnäytetyöstäni olisi hyötyä rippikoulutyön asiantuntijoille ja paikallisseurakuntien työntekijöille. Parhaimmillaan opinnäytetyöstäni voisi saada vinkkejä eri puolille Suomea nuorten osallisuuden kasvattamiseen rippikoulujen hartauksissa, jumalanpalveluksissa ja konfirmaatioissa.

2 OSALLISUUS

Osallisuus voidaan ymmärtää tunteena, joka syntyy silloin, kun ihminen on osallisena jonkinlaisessa yhteisössä kuten opiskeluyhteisössä, työyhteisössä, harrastusyhteisössä tai järjestötoimintaan liittyvässä yhteisössä. Osallisuus ilmenee yhteisössä tasavertaisuutena, jäsenten arvostamisena ja luottamuksena sekä vaikutusmahdollisuuksina. (THL. Osallisuus.) Haapajärven seurakunnan kirkkoherra Kari Tirolan mukaan oikean osallisuuden tunteeseen on mahdollisuus silloin, kun ihminen tuntee, että häntä tarvitaan (Ranta 2013). Osallisuudelle ei ole yhtä yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Osallisuuteen on useita erilaisia tulkintoja ja näkökulmia. (Taavitsainen 2012, 13.)

Nuorten osallisuus on asia, johon useat eri lait velvoittavat (THL 2.11.2017) sekä Suuri ihme – rippikoulusuunnitelma 2017 ohjaa (Sakasti. Uudistuksen päälinjat). Osallisuuteen kuuluu kuulluksi tuleminen (Kirkkohallitus 2012). Kohtaamisen kirkko -strategiassa painotetaan, että nuorten ja lasten osallisuus on kirkon tulevaisuuden ja jäsenyyden kannalta todella keskeinen kysymys. Kirkon jäsenyyttä tukee yhteistyö päivähoiton, koulujen, kotien ja perheiden kanssa. Lisäksi ihmisen elämän taitekohtien kuten muuton, itsenäistymisen ja aikuistumisen aikana kontaktit ihmisen ja seurakunnan välillä voivat tukea jäsenyyttä. (Kirkkohallitus 2014.)

Nuori on ytimessä rippikoulussa, koska se järjestetään nuoria varten. Rippikoulun toiminnan, suunnitelmien, tavoitteiden ja rakenteiden täytyy palvella nuoren oppimista ja kristittyinä kasvamista. Nuoren tulee olla oman kasvunsa subjekti, ei kirkollisen kasvatustoiminnan kohde. Kasvu ja oppiminen tapahtuvat elämän keskellä. Rippikoulussa syntyvällä yhteisöllä, ryhmällä ja ystävillä on erityinen merkitys nuorelle. (Sakasti. Uudistuksen päälinjat.)

Rippikoulussa ovat läsnä monet ryhmät, joita rippikoululaiset edustavat. Rippikoulun suunnitteluvaiheessa ryhmänäkökulmaan keskitytään ja rippikoulun aikana taas keskiössä ovat jokaisen nuoren yksilölliset kokemukset. (Autio, Huomo, Törrönen & Vuori 2018, 14.) Seurakuntalaisuus merkitsee oppimista ja

kasvua osana yhteisöä. Aiemmin käytössä ollut Rippikoulusuunnitelma 2001 painotti rippikouluissa moniammatillista otetta ja tiimityötä. Rippikoulusuunnitelma 2017 kutsuu sen lisäksi nuoret rippikoulun toteutukseen, suunnitteluun ja arviointiin. (Sakasti. Uudistuksen päälinjat.)

Seurakunnat saavat parhaimmillaan rippikoulun kehittämisen tueksi arvokasta tietoa nuorten osallisuuden lisäämisellä arvioinnissa. Yksittäinen työntekijä saa tästä apua oman työnsä onnistumisten ja kehittämishaasteiden havaitsemiseen. Tarkoituksena on saada työntekijöiden palautteen rinnalla jatkuvaa palautetta nuorilta, jotta voidaan arvioida yhdessä tekemistä. (Grandström, Lehti, Liljendahl, Mäkitalo & Pulkkinen i.a.)

Sosiaalihuoltolain 10 § ohjeistaa, että kehitettäessä ja järjestettäessä palveluita on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten toivomuksiin ja tarpeisiin (L 1301/2014). Nuorisolain 24 § sen sijaan velvoittaa kuulemaan nuoria heitä koskevissa asioissa ja järjestämään nuorille mahdollisuuksia osallistua alueellista ja paikallista nuorisopolitiikkaa ja nuorisotyötä koskevien asioiden käsittelyyn. Nuorisolain velvoitteet yltyvät kaikkiin alle 29-vuotiaisiin, sillä laissa ei ole määritelty nuoruudelle alaikäraja. (L 1285/2016.)

Rippikoulussa osallisuus voi toteutua hyväksytyksi tulemisen kokemuksina, yhteenkuuluvuuden tunteena ja tekemisenä silloin, kun nuori itse vaikuttaa leirijakson aikana rippikoulun suunnitteluun ja toteutukseen (Autio ym. 2018, 14). Rippikoulun suunnitteluun ja toteuttamiseen nuorten tulisi osallistua jokaisessa vaiheessa. Näin valtaa ja vastuuta voidaan jakaa nuorten ja ohjaajien kesken. Työntekijöiltä tämä vaatii luottamusta nuorten kykyihin toimia yhteisen hyvän puolesta ja heittäytymistä dialogiin. (Autio ym. 2018, 15.)

3 KRISTILLINEN KASVATUS

Kirkon kasvatustyö on kaikenikäisten kokonaisvaltaista kasvun tukemista ja kasvun mahdollistamista. Kirkon kasvatustyö on yhdessä olemista, tekemistä ja ihmettelyä. Kasvatusta sanoitetaan kasvun ilmiön näkökulmasta, ei organisaation tai kasvattajan näkökulmasta. Ihmisen kohtaaminen ja näkeminen arvokkaana, Jumalan kuvana ja sellaisena kuin hän juuri sillä hetkellä on, kuuluu kirkon kasvatuksen olemukseen. (Kirkkohallitus. Mitä kasvatusta on?) Ihminen on arvokas sellaisena kuin hän on kristillisen ihmiskuvan mukaan. Kasvatuksen avulla tai kasvatuksen takia ihmisestä ei siis tule hyvää ja arvokasta. Hän on jo kaunis Jumalan silmissä ilman tekoja tai omia ansioita. (Riekkinen 2008, 89.)

Kristillisessä kasvatuksessa kasvatustiede ja teologia sekä inhimillinen ja hengellinen pyrkivät kokonaisvaltaiseen ihmisen kohtaamiseen käyden jatkuvaa dialogia. (Muhonen & Tirri 2008, 63.) Jokainen saa kasvaa ja kehittyä, kokea iloa oppimisesta ja saada tukea kasvuunsa omana itsenään. Kirkon kasvatusta perustuu kokonaisvaltaiseen käsitykseen ihmisestä, eikä ihmisen hengellisyyttä voi irrottaa ihmisen kokonaisuudesta. Henkinen, emotionaalinen, fyysinen, sosiaalinen, esteettinen ja hengellinen olemus ovat kaikki samanarvoisia lahjoja. Turvallinen ilmapiiri kasvun perusedellytyksenä luo levollisuutta ja perustan kasvurauhalle. Jumalan maailman kunnioittava ihmetteleminen ja yhdessä oleminen ovat yhtä tärkeitä asioita kuin yhdessä toimiminen. (Kirkkohallitus. Mitä kasvatusta on?)

Kirkon kasvatustyön suuntaviivoissa on linjattu viisi teemaa, jotka ovat ”kirkon kasvatuksen olemus, kasteen merkitys, osallisuus ja osallistuminen, ihmisarvo ja turvallisuus sekä kasvun tukemisen keskeiset tehtävät elämänkaaren eri vaiheissa” (Kirkkohallitus. Kirkkomme kasvatuksen strategiset suuntaviivat). Kristillinen kasvatusta ei ole pelkästään hyvien käytöstarapojen opettelua tai Raamattuun tutustumista, vaan se on kokonaisvaltaisesti yhdessä elämistä, jossa lämpimällä ja turvallisella ilmapiirillä voi olla niin suuri merkitys, että se kantaa läpi koko elämän (Muhonen & Tirri 2008, 82).

Kristillinen kasvatusta auttaa ihmisiä näkemään elämänsä Jumalan edessä ja tästä todellisuudesta käsin jäsentämään koko elämää. (Riekkinen 2008, 89). Kasvatuksella pyritään siihen, että omasta kristillisestä uskostaan lapsi tai nuori voisi löytää sellaisen perustan, jonka varaan voisi rakentaa koko elämänsä. Kasvatuksen avulla myös voidaan vahvistaa kaikissa ihmisissä olevaa hyvää ja toivoa paremmasta. Kristillisen kasvatuksen tärkeimpänä päämääränä on rakkaus. (Riekkinen 2008, 92.)

Yksi kirkon kristillisen kasvatuksen osa-alue on varhaiskasvatusta, joka on kasvatuksellista vuorovaikutusta lapsen elämänpiireissä. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kehitystä, oppimista ja tervettä kasvua. Ensisijainen kasvatustavastuu ja -oikeus on vanhemmilla, jotka valitsevat varhaiskasvatustalvelut sen mukaan, mikä heille parhaiten sopii. Kotikasvatusta tukevat kirkon ja yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatustalvelut. Olennaista on kasvatustalvelun ja vuorovaikutus vanhempien, lasten ja varhaiskasvatustalvelun henkilöstön välillä. (Kirkkohallitus. Varhaiskasvatusta.)

Lapsen turvallista kokonaiskehitystä ja kodin kristillistä kasvatusta tukee lapsi- ja perhetyö eli kirkon varhaiskasvatusta. Lähtökohtana toiminnalle on yhteistyö ja talvelun perheiden kanssa kasteessa saadun kasvatustalvelun ja opetustehtävän mukaisesti. Kirkko on mukana varhaiskasvatustalvelun laajassa lasta ja perhettä tukevassa verkostossa avoimien varhaiskasvatustalveluiden järjestäjänä ja yhteiskunnan varhaiskasvatustalvelun katsomuskasvatustalvelun tukijana. Varhaiskasvatustalvelun perusteet ovat Kastekäsky (Matt. 28:18–20) ja Kirkkolain velvoite seurakunnille pitää huolta kristillisestä kasvatuksesta kaikenikäisille. (Kirkkohallitus. Varhaiskasvatusta.)

Varhaisnuorisotyön taustana on vuonna 1919 perustettu Poikien liitto, josta tuli myöhemmin Poikien ja tyttöjen keskus. Nykyään se tunnetaan Nuori kirkko ry:nä. Varhaisnuorisotyötä on tehty noin 120 vuotta. Vuonna 2018 kirkon varhaisnuorisotyö järjesti Suomessa 2090 retkeä tai leiriä, ja niihin osallistui yli 66 000 lasta, joista pelkästään kesäkuun aikana olleille leireille osallistui yli 15 000 lasta. Varhaisnuorisotyön ryhmiin osallistuu aktiivikuukausina keskimäärin 58 500 lasta. Vapaaehtoisia ohjaajia on ryhmillä noin 6000. (Kirkkohallitus. Varhaisnuorisotyö.)

Kerhotoiminta on perinteinen ja keskeinen kouluikäisten osallistumismuoto. Kerhoihin osallistuu vuosittain yli 40 000 kouluikäistä (Kirkkohallitus. Kerhotoiminta.) Vuonna 2018 pääsiäisviikolla ja ensimmäisen adventin viikolla 7–14-vuotiaita kirkon tapahtumiin osallistuvia lapsia oli yli 100 000. (Kirkkohallitus. Varhaisnuorisotyö.) Lisäksi seurakuntien partiotyö järjestää leirejä ja retkiä, joihin osallistui vuonna 2017 yli 33 000 7–14-vuotiasta. (Kirkkohallitus. Leiri- ja retkitoiminta.)

Kirkon erityisnuorisotyössä toimitaan niiden lasten, nuorten ja perheiden kanssa, jotka kaipaavat erityistä tukea elämäänsä. Erityisnuorisotyö on kohtaavaa, etsivää ja läsnä olevaa työtä. Työn tavoite on saada nuori kokemaan itsensä hyväksytyksi ja löytämään mielekkyyden elämäänsä Jumalan lunastamana ja luomana. Tavoitteena on, että nuori pystyy vastuulliseen ja omaehtoiseen elämään ja toimimaan ristiriitaisissa ja monimutkaisissa tilanteissa sekä se, että hänen itsetuntonsa vahvistuu. Kirkko vastaa keskeisiin läsnäolon haasteisiin kohtaamalla nuoret heidän omassa elämänpiirissään. Vastuullinen elämäntapa kuuluu hyvään kristilliseen elämään. (Kirkkohallitus. Erityisnuorisotyö.) Siitä kertoo Jaakobin kirje (Jaak. 2:26) näin: ”Niin kuin ruumis ilman henkeä on kuollut, niin on uskokin kuollut ilman tekoja.”

Nuorten palvelussa ja nuorten kohtaamisessa on erityisnuorisotyön juuret ja sen avulla kirkko etsii yhteyttä niihin nuoriin, jotka ovat kadottaneet seurakuntayhteyden. Toimintanäky erityisnuorisotyössä on sama kuin se, mitä Kirkkojärjestys kertoo diakoniasta, eli etsiä heitä, joilla on suurin hätä ja jotka eivät muilla tavoin saa apua. Erityisnuorisotyötä tehdään kirkossa, koska jokainen lapsi ja nuori on Jumalan lunastamana ja luomana Jumalan armon piirissä. (Kirkkohallitus. Erityisnuorisotyö.)

Erityisnuorisotyössä tehdään tiivistä yhteistyötä muiden organisaatioiden ja viranomaisten kanssa ja työntekijöitä koulutetaan. Lisäksi työalaa ja työtapoja kehitetään ja nuorten elinolojen muutoksia seurataan, jotta toiminta antaisi parhaan mahdollisen tuen syrjäytymisvaarassa oleville ja syrjäytyneille nuorille. (Kirkkohallitus. Erityisnuorisotyö.) Arkkipiispa Tapio Luoma sanoo, että ”nuoret tarvitsevat kaiken tuen, jonka yhteiskunnassamme voimme heille antaa”. (Kirkkohallitus 2018.)

Koulut ovat paikkoja, joissa kirkko tekee työtä. Esimerkiksi yli yhdeksänkymmentä prosenttia Suomen peruskouluista tekee yhteistyötä kirkon kanssa. Lähtökohtana tälle yhteistyölle on kasvatusta, jossa koulujen ja kirkon perustehtävät leikkaavat toisensa. (Kirkkohallitus. Yhteistyö kouluissa ja oppilaitoksissa.)

Oppilaitoksissa tapahtuvan arvokasvatuksen ja laaja-alaisen sivistyksen edistämiseksi ja tukemiseksi kirkko tekee oppilaitostyötä. Lisäksi kirkko edistää koko oppilaitosyhteisön henkistä, sosiaalista ja hengellistä hyvinvointia oppilaiden, opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilöstön keskuudessa. Kirkko haluaa myös oppilaitosyhteisöissä, koulutuksessa ja yhteiskunnassa edistää tasa-arvon, ympäristövastuun, lähimmäisen rakkauden ja ihmisarvon toteutumista. Oppilaitostyöntekijöitä suuremmissa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä on noin 65 ja lisäksi monissa seurakunnissa oppilaitosyhteistyö on jaettu jonkun tai joidenkin työntekijöiden vastuulle muiden tehtävien ohella. (Kirkkohallitus. Yhteistyö kouluissa ja oppilaitoksissa.)

4 RIPPIKOULU

4.1 Rippikoulun historiaa ja taustoja

Kristinusko alkoi Jeesus Nasaretilaisen toiminnan seurauksena. Oli ratkaisevaa kristinuskon synnyn kannalta, että Jeesuksen oppilaat uskoivat, että Jeesus oli noussut kuolleista ja noutaisi omat luokseen. Jeesuksen paluun oletettiin tapahtuvan pian ylösnousemuksen jälkeen. (Pruuki 2010, 32.) Raamatusta rippikoulun perustelut löytyvät Kastekäskystä Matteuksen evankeliumista.

Jeesus tuli heidän luokseen ja puhui heille näin: ”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kansanne kaikki päivät maailman loppuun asti.” (Matt. 28:18–20.)

Kirkon perinne pitää sisällään kastettujen ja heidän, jotka haluavat tulla kasteiksi, opettamisen. Alkukirkossa ennen kastetta opetettiin vain vähän, käytännössä se tarkoitti evankeliumin julistamista ja vastaanottamista. Seurakunnan yhteydessä opetus jatkui kasteen jälkeen. Uudessa testamentissa kuvataan opetusta kolmella eri sanalla. *Didaskein* tarkoittaa opettamista ja pelastussanomien välittämistä. *Paidagogein* sen sijaan viittaa kokonaisvaltaiseen ihmisen kehittämiseen. *Katekein* tarkoittaa kasteopetusta. Kirkon opetuksessa korostui myönteinen ja kokonaisvaltainen suhtautuminen elämään, koska kaikille ihmisille tarjottiin evankeliumin vastaanottamisen ja sen tuoman kasvun ja elämänmuutoksen mahdollisuutta. (Engström, Pyysiäinen, Repo & Ryhänen 2002, 5.)

Pakanakristittyjen liittyminen seurakuntaan ja kristittyjen vainot pakottivat seurakunnat kehittämään katekumeenien eli kristityiksi aikovien kasteoppilaiden opetusta. Tähän tehtävään syntyi katekumenaatti, joka tarkoittaa aikuisten kasteopetusjärjestelmää. Jokaisella kasteoppilaalla oli oma ohjaaja, joka opetti, tutustutti seurakuntaan, seurasi oppilaansa elämää ja raportoi toiminnasta piispalle. 200-luvulla *sponsor* eli takaaja ja *susceptor* eli huolehtija tarkoitti tätä henkilökohtaista

ohjaajaa. Nimitykset vaihtuivat ja 400-luvulla ohjaajaa nimitettiin termillä *testis* eli todistaja tai *adducens* eli ohjaaja. Tästä käytännöstä on peräisin nykyisin kummiutena tunnettu tapa. (Engström ym. 2002, 5.)

Katekumenaatti kesti noin kaksi tai kolme vuotta ja se päättyi kasteeseen. Kasteoppilaiden opetuksessa oli kolme keskeistä piirrettä, jotka olivat kristittyjen yhteys, tradition siirtäminen ja yhteinen kristillinen kokemus. Katekumenaatissa kasteoppilas sai ensin kokemuksia seurakunnan elämästä ja yhteydestä ja vasta myöhemmin seurasi tiedollinen opettaminen. Tärkeintä ei ollut tiedon jakaminen vaan rukous, persoonallisen uskonelämän hoitaminen, kristittyjen yhteys ja kasteoppilaa saattaminen seurakuntayhteyteen. Katekumenaatti menetti merkitystään lapsikasteen yleistyttyä kristinuskon muututtua Rooman valtionuskonnoksi vuonna 380. (Engström ym. 2002, 5.)

Kirkon kasvatustoiminta keskiajalla oli käytännössä kodin opetusta, jumalanpalvelusopetusta ja rippiovetusta. Rippiovetuksen taustalla oli ripin kehitys. Opetusta alettiin liittää ripin yhteyteen ja näin tuli tilaisuus seurata oppimista. Papin tehtäväksi ripin yhteydessä tuli Isä meidän -rukouksen ja uskontunnustuksen kuulustelu. Pyrkimys yhä täydellisempään syntien tunnustamiseen merkitsi kristillisen opin laajentumista. Pelastuksen tien ymmärtäminen oli johtavana ajatuksena kaikessa opetuksessa. (Kirkkohallitus. Rippikoulun ja konfirmaation kehitys.)

Lasten ensiripin yhteyteen myöhemmin muodostui ikään kuin uskontutkinto rippikuulusteluista. Se voidaan nähdä rippikoulun esiasteena. Termi rippikoulu juontaa juurensa rippikuulusteluihin. Böömin veljeksien keskuudessa myöhäiskeskiajalla oli käytössä myöhempää evankelistaa konfirmaatiota muistuttava konfirmaatio. Sen osia olivat opetus, kuulutus, sakramentaalinen käten päälle paneminen ja tunnustus. Opetuksen merkitystä konfirmaatiossa alkoi korostaa esimerkiksi Erasmus Rotterdamilainen. (Kirkkohallitus. Rippikoulun ja konfirmaation kehitys.)

Luterilainen konfirmaatio on Lutherin muokkaama. Hän ei hyväksynyt konfirmaatiota sakramenttina. Kaste ei tarvinnut vahvistamista, koska pelastus kokonaisuudessaan annettiin siinä. Kasteen jälkeen kuitenkin piti seurata opetuksen, jotta

kastettava ymmärtäisi kasteessa saadun lahjan. Siksi opetus oli varsinainen vahvistaja, jonka tarkoituksena oli valmistaa seurakunnan jäseniä ehtoolliselle ja auttaa ymmärtämään kasteessa saatu pelastuksen lahja. Ehtoolliselle päästämisen ehtona oli sen tutkiminen, ymmärsivätkö ehtoollisvieraat kristillisen uskon keskeisimmät asiat. Vuonna 1523 Luther esitti uskontutkinnon järjestystä, joka piti sisällään ehtoolliselle ilmoittautumisen, katekismuskuulusteluihin osallistumisen, ripin ja julkisen kuulustelun kirkon kuorissa. Erityisesti nuorten ensiehtoolliselle valmistuvien kohdalla meneteltiin ehtoollistutkinnon tavoin. Tämän myötä syntyi luterilainen rippikoulu ja konfirmaatio. (Kirkkohallitus. Rippikoulun ja konfirmaation kehitys.)

Uskonpuhdistuksen jälkeen puhtasoppisuuden aikana Ruotsi-Suomessa luotiin kirkossa kasvatusjärjestelmä, joka säilyi 1800-luvulle asti. Sen sisällä syntyi myös suomalainen rippikoulu. Kasvatukseen panostaminen näkyi lisääntyneinä opetuksen sisältövaatimuksina. Avioliittoon aikovilta, kummilta ja ehtoolliselle osallistuvilta vaadittiin uskontunnustuksen, käskyjen ja Herran rukouksen osaamista. Oppiminen oli ulkolukua ja sisäluku asetettiin tavoitteeksi ulkoluvun täydennykseksi. Laajentuneiden opetusvaatimusten myötä vanhempien taidot opettaa eivät enää riittäneet ja lukemisen opettamisen vastuu siirrettiin lukkareille. Kyläkoulut tulivat lukkarikoulujen jatkeeksi ja myöhemmin kiertokoulut ja pitäjänkoulut. (Kirkkohallitus. Rippikoulun ja konfirmaation kehitys.)

Ripitysmatkoilla tai kirkossa ennen ehtoollisella käymistä tutkittiin kristinopin taitoja. Ripitysmatkoista kehittyi myöhemmin kinkerit. Rippikirjojen käyttöönotto helpotti opitun kontrollointia ja satoi yhteen eri tilaisuuksissa tapahtuvan kristinopin taidon kontrolloinnin sekä liitti kuulustelut ja opetustilanteet yhtenäiseksi kasvatusjärjestelmäksi. Rippikirjat poistivat kuulustelun ripissä, koska niistä voitiin aina todeta henkilön tiedot ja taidot. Rippiin liittyvä opetus päättyi kirkon kasvatusjärjestelmän kehityksessä tähän. Siitä on nykypäivänä jäljellä ainoastaan nimitys rippikoulu. (Kirkkohallitus. Rippikoulun ja konfirmaation kehitys.)

Rippikoulu kehittyi ensimmäistä kertaa ehtoolliselle valmistautuvien kuulustelusta ja opetuksesta. Niistä muodostui kirkollisen opetuksen yläkoulu, jossa ei enää

ollut kansanopetusta, vaan se piti sisällään tietoista valmistautumista ehtoolliselle. Perus- ja alkuopetuksen tavoitteena oli katekismuksen tekstien hallinta ja lukutaito. Papiston vastuulla oli ensiehtoolliselle valmistautuminen, joka tähtäsi tietojen syventämiseen ja soveltamiseen. Ensimmäiset merkit uusista rippikouluista löytyy rippikoulun nimellä Pohjanmaalta 1730-luvulta. Kehityksen eräänlaisena virstanpylväänä voidaan pitää kiertokirjettä Turun tuomiokapitulista vuodelta 1740. Siinä rippikoulu määrättiin pakolliseksi kaikissa seurakunnissa hiippakunnassa. (Kirkkohallitus. Rippikoulun ja konfirmaation kehitys.) Porvoon hiippakunta antoi vastaavan määräyksen vuonna 1774. Vuonna 1786 kirkkolaki määritteli rippikouluiäksi 13–14 vuotta. Aiemmin se oli ollut kahdeksan vuotta. Vuoden 1859 kirkkokäsikirjaehdotuksessa ohjeet konfirmaatiosta alkoivat rippikouluopetusta koskevilla ohjeilla. (Pruuki 2010, 40.)

1919 Suomen evankelisluterilaisen kirkon piispainkokous päätti, että tuomiokapitulin tuli harkita rippikoulun ohjesäännön antamista seurakunnille, vaikka rippikoulu oli ollut aktiivisen keskustelun ja uudistusvaatimusten kohteena jo 1800-luvun lopulla. Ohjesääntöön piti sisällyttää se, että rippikoulun alkaessa oppilaiden tuli olla 15 vuotta täyttäneitä sisälukutaitoisia, raamattuhistoriaa ymmärtäviä sekä Vähä Katekismuksen ja kristinopin pääkohdat omaavia. Opetusta rippikouluissa tuli antaa pojille ja tytöille erikseen ja oppitunteja tuli olla 100–120. Ne pitivät sisällään yhden tunnin laulunopetusta päivässä. Piispainkokouksen tekemät ohjeet jäivät kuitenkin vähäiselle käytölle, sillä ne eivät olleet seurakuntia velvoittavia. Tuomiokapitulien asenne yhteiseen ohjesääntöön oli positiivinen, mutta siltikään ohjesääntöä ei saatu aikaan yhdessäkään hiippakunnassa. (Pruuki 2010, 41.)

Oppivelvollisuuslaki tuli voimaan vuonna 1921 ja sen seuraukset näkyivät myös rippikouluissa. Kirkon alkeisopetusta ei enää tarvittu, kun yhteiskunta otti täyden vastuun alkuopetuksesta. Kansakoulun uskonnonopetus toimi rippikoulua edeltävänä opetuksena. 1920-luvulla keskustelu rippikoulujen uudistamiseen liittyen jatkui ja piispainkokouksen asettama komitea pohti laajasti rippikoulua. Vuonna 1930 piispainkokous hyväksyi mietinnön ja ohjeet ilmestyivät nimellä Kirkkomme rippikoulu. Ne pitivät sisällään ajatuksen pääsyutkinnosta, jossa varmistettiin rip-

pikouluun pyrkivän sisälukutaito. raamatunhistorian tyydyttävä osaaminen ja kristinopin välttävä taito. Rippikouluryhmän koko oli viisikymmentä rippikoululaista, mutta poikkeustapauksissa jopa seitsemänkymmentä henkilöä. (Pruuki 2010, 41.)

Rippikoulu piti sisällään 125 oppituntia, jotka pidettiin maaseudulla kahdessa jaksossa, yhteensä neljästä viiteen viikkoa. Oppitunneilla piti käsitellä kristinoppia, Raamatun lukemista, raamatunhistoriaa ja laulua. Kaupungeissa rippikoulua voitiin pitää työpäivän päätyttyä ja tuntimääräksi asetettiin kuudestakymmenestä tunnista seitsemäänkymmeneen tuntiin. Kaupunkilaisten rippikouluhelpotuksia perusteltiin paremmalla oppimiskyvyllä maalla asuviin verrattuna. Sotien jälkeen vuonna 1955 piispainkokous asetti rippikoulukomitean laatimaan ehdotusta opetussuunnitelmaksi rippikouluun. Vuonna 1957 ehdotus hyväksyttiin, ja se ilmestyi vuonna 1958 nimellä Rippikoulu 1958. Tämä ohje piti sisällään pedagogista näkemystä. Ohjeissa rippikoululle asetettiin sielullinen, tiedollinen ja seurakunnallinen tavoite. Rippikoulun oppikirjoiksi nimettiin Raamattu ja virsikirja. Katekismusta ei oppikirjana mainittu, vaikka ohje sisälsi sen opiskelua. Ensimmäinen rippikouluoppikirjana käytetty kirja edellä mainittujen lisäksi oli Nuorten rippikouluopas vuodelta 1965. (Pruuki 2010, 42.)

Leiririppikouluja oli ollut jo ennen sotia, mutta ne levisivät 1950-luvulla. Rippikouluissa papit hoitivat opettamisen ja kanttorit hoitivat virsilaulun opettamisesta. Nuorisotyönohjaajista ohjeissa ei puhuttu mitään, vaikkakin kyseinen ammattikunta oli jo olemassa. 1950-luvulla alettiin kehittää kirkon kasvatus- ja opetustoimintaa. Sen myötä vuonna 1965 julkaistiin yksityiskohtainen Rippikoulun opetussuunnitelma. Suunnitelma sisälsi rippikoulun tuntiaiheet yksityiskohtaisesti sekä niille varatut tunnit ja se mahdollisti rippikoulujen järjestämisen maaseudulla päivärippikouluna, asutuskeskuksissa iltarippikouluna sekä leiririppikouluna. Rippikoulun malliohjesääntö vuodelta 1970 kumosi aiemman malliohjesäännön. Uudessa malliohjesäännössä mainittiin pappien ja kanttoreiden lisäksi myös nuorisohjaajat, diakonit ja seurakuntasisaret, jotka saattoivat osallistua opetukseen, mutta heitä ei laskettu mukaan vastaaviin opettajiin. Rippikoulun kooksi suositeltiin kolmeakymmentä oppilasta ryhmää kohden. Leiririppikoulun kesto oli vähintään 12 päivää. (Pruuki 2010, 43–44.)

Uusi rippikoulun kokonaissuunnitelma valmistui vuonna 1973. Rippikoulun kesto oli kaikissa rippikouluissa kahdeksankymmentä tuntia ja ryhmässä sai olla vain 25 oppilasta. Varsinaisia opettajia rippikoulussa olivat papit, lehtorit ja nuorisonohjaajat. Kaikki rippikoulun opettajat koulutettiin rippikoulusuunnitelman käyttöön ensimmäistä kertaa. Ensimmäisenä uutena oppikirjana ilmestyi Ilpo Vuorisen Uskon aapiskirja ja piispainkokous hyväksyi sen rippikoulukirjaksi. (Pruuki 2010, 44–45.)

Vuonna 1980 julkaistiin aikuisten rippikoulusuunnitelma ja ennen sitä oli jo julkaistu kehitysvammaisten rippikoulusuunnitelma. 1998 työryhmä alkoi kehittää uutta rippikoulusuunnitelmaa. Uudistuksen käynnistämiseen vaikutti käytössä olleen rippikoulusuunnitelman yksityiskohtaisuus ja sitovuus sekä oppimisteoreettisen ajattelun yksipuolisuus. Nämä eivät mahdollistaneet riittävää vapautta paikalliselle suunnittelulle ja toteuttamiselle. Elämä – Usko – Rukous -suunnitelma hyväksyttiin piispainkokouksessa vuonna 2001. Sen ajatuksena oli toimia puitesuunnitelmana, jonka pohjalta seurakunnat saivat tehdä omat paikallissuunnitelmansa. (Pruuki 2010, 45–46.)

4.2 Rippikoulu nykypäivänä ja tulevaisuudessa sekä Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017

Kirkkolaki määrittelee, että kirkon tehtävänä on huolehtia jumalanpalvelusten pitämisestä, kasteen ja ehtoollisen toimittamisesta ja muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä opetuksesta ja kasvatuksesta, diakoniasta, sielunhoidosta, lähetystyöstä ja muista julistus- ja palvelutehtävistä, jotka perustuvat kristilliseen sanomaan (L 1054/1993). Rippikouluopetuksen määrä on 80 tuntia ja ihanteellinen ryhmäkoko on maksimissaan 25 nuorta (RKS 2017, 57). Korkein konfirmaatioprosentti Suomessa on ollut vuonna 1984, jolloin 95,2 prosenttia kyseisenä vuonna 15 vuotta täyttäneistä konfirmoitiin (Niemelä i.a.)

Rippikoulussa pohditaan kysymyksiä elämästä ja uskosta yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osallistutaan seurakunnan toimintaan. Se on noin puolen vuoden mittainen kokonaisuus ja se käydään yleensä vuonna, jolloin nuori täyttää 15

vuotta. (Suomen ev. lut. kirkko, i.a.) Euroopan tasolla Suomi on ainutlaatuinen maa rippikoulujen osalta. Suomessa on kaikista maista korkein rippikoulun osallistumisprosentti. Esimerkiksi Ruotsissa käy rippikoulun harvempi kuin joka kolmas nuori. Sen sijaan Norja on lähinnä Suomea rippikouluprosenteissa, sillä siellä rippikoulun käy lähes kaksi kolmesta nuoresta. Eroa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välille tekee se, että muissa maissa rippikoulu on suosittu tyttöjen keskuudessa kuin poikien, mutta Suomessa se on yhtä suosittu myös poikien keskuudessa. (Juusela 2017.)

Tulevaisuuden rippikoulujen suuntaviivat pohjautuvat seuraaviin tavoitteisiin toimintaympäristön, käytäntöjen, teologian ja yhteisön osalta. Toimintaympäristössä otetaan huomioon teknologinen kehitys, jonka myötä kasvokkain tapahtuvan vuorovaikutuksen lisäksi käytetään myös sähköisiä yhteydenpitovälineitä, kuten mobiilitekniikkaa. Nuorille tutut välineet mahdollistavat uudella tavalla nuorten osallistumisen rippikoulun sisältöjen luomiseen. Toinen toimintaympäristöön liittyvä seikka on monikulttuuristuminen. Sen myötä entistä useammin rippikouluun tiensä löytävät myös maahanmuuttaneet nuoret. Kirkko on ekumeeninen ja kansainvälinen yhteisö ja se näkyy selvemmin rippikoulun toimintatavoissa ja sisällöissä. Erilaiset kulttuurit ovat läsnä monenlaisin ja paikallisesti eroavin tavoin. Kirjavuus ja pirstoutuminen leimaavat nuorten omia kulttuureita. Rippikoulussa voisi kulttuurien vuorovaikutus tulla esiin yhä selvemmin. Kolmas toimintaympäristöön liittyvä asia on suhde koulun uskonnonopetukseen. Uskonnonopetus kouluissa painottuu yhä enemmän uskontotietoon ja uskontoon ilmiönä. Siksi rippikoulun tehtävänä on vahvistaa hengellistä elämää, raamatuntuntemusta ja uskoa henkilökohtaisena ja kokonaisvaltaisena asiana. (Sakasti. Uudistuksen päälinjat.)

Käytäntöjen osalta rippikoulun suuntaviivoihin kuuluvat rakenteet, isostoiminta, aikuiset vapaaehtoiset sekä aikuisrippikoulu. Suuntaviivojen mukaan rippikoulujen leirijakson, jos sellainen rippikouluun kuuluu, tulee olla vähintään seitsemän päivää. Tällä hetkellä toimivat alku- ja päätösjaksot leirin ympärillä muotoillaan selvemmiksi kokonaisuuksiksi. Tulevaisuudessa luodaan malleja mielekkäästi toimivalle puolen vuoden kokonaisuudelle. Isostoiminta on osa laajempaa kokonaisuutta, johon kuuluu myös rippikoulu. Siksi niitä tulee suunnitella ja toteuttaa

käsi kädessä. Valtakunnallinen yhteinen isostoiminnan opetussuunnitelma mahdollistaa paikallisseurakuntien isostoiminnan käytäntöjä ja suunnitelmia ja sen päälle seurakunnat voivat rakentaa isoskoulutustaan. Tulevaisuuden suuntaviivoissa seurakunta varustaa tehtäviinsä aikuisia vapaaehtoisia, jotka voivat olla nuorisotyön toiminnassa kasvaneita aikuisia tai muita vapaaehtoisia. Lisäksi aikuisriippikoulut perustuvat nuorten rippikoulujen lisäksi Rippikoulusuunnitelma 2017:n perustalle, ja se rohkaisee ja ohjaa paikallisseurakuntia ymmärtämään rippikoulun olevan kaikenikäisten mahdollisuus. Aikuisriippikoulu on kuitenkin aina oppimisen polkuna henkilökohtainen. (Sakasti. Uudistuksen päälinjat.)

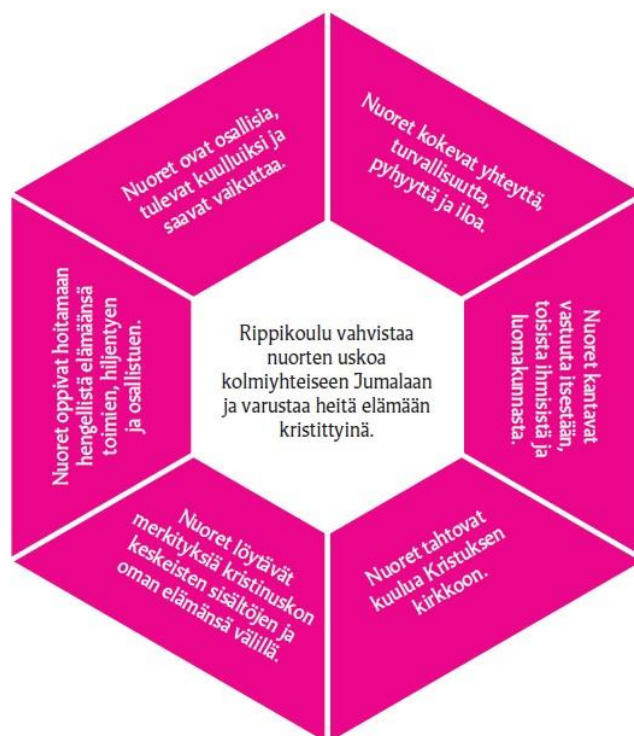
Teologiset tulevaisuuden rippikoulujen suuntaviivat keskittyvät jumalanpalvelukseen, ehtoolliseen, missioon ja konfirmaatioon. Jumalanpalvelusten kohdalla korostetaan, että rippikoulu- ja isostoiminnan jumalanpalvelus- ja hartauselämä toimii jatkumona yhteiseen jumalanpalveluselämään seurakunnassa. Kirkolliset toimitukset ovat myös osa jumalanpalveluselämää. Ehtoolliselle nuori osallistuu useita kertoja rippikoulunsa kuluessa ja oppii sen kautta ehtoollisesta. Seurakunnan yhteiset messut sekä leirikeskuksessa toteutetut messut ovat osa rippikoulun jälkeistä nuorisotyötä. Messu on avoin ja koko seurakunnan yhteinen juhla. Mission suuntaviivojen mukaan nuori ymmärtää rippikoulun aikana, mikä on ihmisen tehtävä luomakunnassa ja kirkossa. Se vahvistaa kristillistä identiteettiä. Kastamaton nuori valmistautuu rippikoulun myötä kasteelle. Yhä useammin rippikouluissa kohdataan nuoria, joita ei ole kastettu sekä uskonnosta vieraantuneita perheitä, jonka seurauksena kirkon jäsenyyden, kasteen ja ehtoollisen merkitykset korostuvat. Tulevaisuuden suuntaviivoissa konfirmaation ja rippikoulun välinen yhteys vahvistuu. Rippikoulussa valmistaudutaan konfirmaatioon ja se toteutetaan yhdessä nuorten kanssa. (Sakasti. Uudistuksen päälinjat.)

Yhteisön suuntaviivojen mukaan rippikoulukokonaisuus nähdään perhetyönä entistä selvemmin. Aikuistyön ja rippikoulutyön näkemiseen yhteisenä työnä rohkaistaan seurakuntia. Rippikoulusuunnitelma 2017 korostaa, että pedagogiikkaa rippikouluissa tulee kehittää oppijalähtöisyyden suuntaan ja että oppijalähtöisten ja turvallisten yhteisöjen rakentaminen ja työntekijöiden valmius ryhmän ohjauksessa on olennaista. Kristittyjen yhteys on seurakuntayhteyttä. Rippikoululainen ei saavu rippikouluun tyhjiöstä, eikä hän palaa tyhjiöön. Rippikoulun tulee

rakentaa siltaa halki varhaiskasvatukseen, kouluikäistyön, nuorisotyön ja lopulta saattaa aikuisten seurakuntaelämään. Rippikoulutyötä kannattaa kehittää myös kehittämällä 10–14-vuotiaiden kanssa tehtävää työtä. Kirkon jäsenyyden pitämistä mielekkäänä elämänvalintana voidaan kutsua myös seurakuntalaisuudeksi. (Sakasti. Uudistuksen päälinjat.)

Rippikouluun liittyvät ensimmäiset ohjeistukset löytyvät vuodelta 1919 piispainkokouksen antamana. Siitä lähtien rippikoulusuunnitelmia on uudistettu ja rippikoulu kehitetty. Rippikoulusuunnitelma Elämä – Usko – Rukous on vuodelta 2001, ja uusi Rippikoulusuunnitelma 2017 on jatkoa sille. (RKS 2017, 7.) Rippikoulusuunnitelma 2017 pitää sisällään kuusi tavoitetta, jotka läpäisevät kaikessa arjessa ja käytännössä koko rippikoulun (RKS 2017, 20).

Nuoret ovat osallisia, tulevat kuulluiksi ja saavat vaikuttaa. Nuoret tahtovat kuulua Kristuksen kirkkoon. Nuoret oppivat hoitamaan hengellistä elämäänsä toimien, hiljentyen ja osallistuen. Nuoret kantavat vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luomakunnasta. Nuoret kokevat yhteyttä, turvallisuutta, pyhyyttä ja iloa. Nuoret löytävät merkityksiä kristinuskon keskeisten sisältöjen ja oman elämänsä välillä. (RKS 2017, 20.)

Kuva 1. Rippikoulusuunnitelma 2017 kannustaa osallisuuteen (RKS 2017, 3).

Kaikkiin tavoitteisiin liittyvät näkökulmat uskoon, rukoukseen ja ihmisen elämään ja sen kysymyksiin. Nuo kuusi tavoitetta pitävät sisällään yhteisöllisyyden, joka on tärkeä osa rippikoulua. Kaikki kuusi tavoitettava vievät kohti yhteisöllisyyden vahvistumista. Kuusi tavoitetta kytkeytyvät toisiinsa ja ne ovat toisiinsa verrattuna yhtä tärkeitä. Monet aiheet, kuten oppimiskäsitys, sanoitetaan osallisuustavoitteen alle, mutta se kuitenkin liittyy kaikkiin muihinkin tavoitteisiin. Oppimista tapahtuu kaikissa tilanteissa ja koko ajan rippikoulussa. Rippikoululle on yhteiset kirkon tavoitteet, mutta niiden lisäksi on muitakin toiveita ja tavoitteita, joita tuovat esiin rippikoululaiset yksilöinä ja ryhmänä, heidän perheensä, isokset ja ohjaajat yksilöinä ja tiimeinä sekä paikallisseurakunnat. (RKS 2017, 20.)

4.3 Isokset osana rippikoulua

Vuonna 2017 tuli kuluneeksi kahdeksankymmentä vuotta ensimmäisestä leiri-muotoisesta rippikoulusta. Jo ensimmäisessä leiririppikoulussa oli mukana isosia. Ensimmäinen aineisto, joka on luotu isostoimintaa varten, on ”Leiririppikoulujen isojen siskojen ja veljien valmennuskurssi”. Se on päivätty Helsingissä 12.4.1966. Historia kirkon kasvatustoiminnassa kertoo, että toimintamuodot ovat usein syntyneet perheiden, lasten ja nuorten käytännöllisiin tarpeisiin. Myös isostoiminta on syntynyt niin. Isostoimintaa on leimannut tekemisen meininki ja isoseksi otettiin ne, ”jotka on satuttu tehtävään saamaan”, mutta ovat käyneet rippikoulun. Kahdeksan vuosikymmenen aikana isostoiminta on kehittynyt merkittäväksi vapaaehtoistoiminnan muodoksi ja sen kautta siitä on rippileirin tavoin tullut merkittävä osa suomalaista nuorisokulttuuria. Isostoiminnan suosio ei ole hiipunut. Isosena toimimiseen ei liity sosiaalista stigmaa, vaan siihen osallistuvia pidetään ”normaaleina” nuorina. (Kokkonen 2017, 9.)

Suomessa on kehitetty rippikoulua seurakuntien arjessa hyväksi todettujen käytäntöjen pohjalta. Siitä on kehittynyt vuosikymmenten myötä toimintamuoto, jossa paikallisseurakuntien erityislaatuisuus ja kirkon yhteiset suuntaviivat yhdistyvät onnistuneesti. Rippikoulu-uudistuksen osana liittyen isosiin koottiin Isoja ihmeitä

-linjaus. Isostoiminta ja rippikoulu vaikuttavat ja liittyvät toisiinsa. Siksi niitä kannattaa suunnitella käsi kädessä niin pohdittaessa oman seurakunnan toimintaa kuin laadittaessa linjauksia. (ITL 2016, 8.)

Ensimmäisen kerran isostoimintaa linjattiin vuonna 2004 valtakunnallisesti dokumentissa ”Sopivan kokoinen iso”. Silloin isostoimintaa tarkasteltiin ensisijaisesti rippikoulun näkökulmasta ja lisäksi vähän katsottiin sitä, millaisia mahdollisuuksia isostoiminta ja isous seurakunnassa antavat nuorelle. Isoja ihmeitä -linjaus korostaa isostoiminnan laajuutta. Se ei ole vain isokoulutusta ja rippikoulun isosena toimimista. Isoiset toimivat rippikoulujen ohella myös diakoniatyön projekteissa, jumalanpalvelusavustajina, kerhonohjaajina ja monissa muissa erilaisissa tehtävissä. Monien isosten lahjat ja motivaatio suuntautuvat eri asioihin kuin rippikouluun tai leirielämään. Linjaus tukee seurakuntia näkemään isostoiminnan entistäkin laajempaan. (ITL 2016, 9.)

Isokoulutus on rippikoulun jälkeen kirkon kattavin nuorisotyön muoto. Nuoret ovat halunneet olla antamassa uusille rippikoululaisille ikimuistoisia ja hyviä kokemuksia, joista he ovat jo itse aiemmin päässeet osallisiksi. Vaikka isokoulutus on suosittu, ei nuoren seurakunnan kuitenkaan pitäisi olla vain koulutusyhteisö, jossa ne nuoret, jotka eivät halua isokoulutukseen, eivät löydä paikkaansa. (ITL 2016.) Vuonna 2016 isostoimintaan osallistui 22000 nuorta (Kokkonen 2017).

Isoja ihmeitä -linjauksen tärkeimpinä tehtävinä on luoda yhteisiä suuntaviivoja isostoiminnalle ja tukea kristillisiä järjestöjä ja paikallisseurakuntia kehittämään isostoimintaa paikallisesti. Isostoiminta määritellään Isoja ihmeitä -linjauksessa isosia kokoaviksi ja heitä osallistaviksi aktiviteeteiksi. Isostoiminta on nuoren kasvun paikka, ja siinä oppiminen on osa joukkoon kuulumista Kristuksen seurakunnassa ja yhteistä olemista. Isostoimintaa voi olla mikä tahansa yhdessä oleminen ja tekeminen, kuten yhdessä hulluttelu tai leikkiminen, koulutus, musisointi, keskustelu, diakoninen palvelu tai hartauselämä. Isokoulutus määritellään Sopivan kokoinen iso -linjauksen mukaan sellaisena isostoiminnan osana, jossa pyritään tietoisesti nostamaan nuorten taitoja ja tietoja sellaiselle tasolle, että he selviytyvät erilaisista vastuutehtävistä, jotka heidän osakseen tulevat. Tällaisia vastuutehtäviä saattavat olla esimerkiksi ryhmätilanteiden

ohjaaminen, käytännön askareet rippileirillä tai rippikoulun ihmissuhdeasioiden hoitaminen ikäänsä nähden kohtuullisella tavalla. (ITL 2016, 10.)

Teologia isostoiminnan taustalla nojaa kummiuskäytäntöön alkukirkossa. Silloin kastettaville osoitettiin seurakunnasta tukihenkilö, jonka tehtävänä oli johdattaa kastekoululaista uskon salaisuuksiin ja seurakuntaan. Jokainen sai siis rinnalle ihmisen, johon sai tukeutua, eikä kenenkään täytynyt kulkea kristityn tietä yksin. Tätä alkukirkon kummiutta on hyvin lähellä teologisesti isosten tehtävä nykyään. Opetuslapsia voidaan pitää myös isosten hengellisinä esikuvina. Tehtävänä oli viedä Kristuksen sanoma kaikkialle maailmassa, mutta heillä kutsumisessaan näkyi kuitenkin Jumalan armo. Jokainen opetuslapsi oli syntinen ja keskeneräinen ihminen, mutta sellaisina heidät valittiin ja sellaisina he saivat pysyä. (ITL 2016, 10.)

5 SPIRITUALITEETTI SEKÄ HARTAUDET, JUMALANPALVELUKSET JA KONFIRMAATIO OSANA RIPPIKOULUA

Sana spiritualiteetti tarkoittaa hengellistä elämää ja hengellisyyttä. Se tulee latinan kielen sanasta *spiritualis*, joka tarkoittaa sanaa hengellinen. (Suomen ev. lut. kirkko. Sanasto.) Käsitteen taustalla on myös sana *spiritus*, joka tarkoittaa sanaa henki ja viittaa kristillisessä käytössä sekä ihmisen henkeen että Jumalan Pyhään henkeen (Kotila 2003, 13). Spiritualiteetti on hengellistä elämää, jossa käytännöllinen uskon harjoittaminen muiden kristittyjen kanssa toteutuu. Hengellinen elämä pitää sisällään esimerkiksi hiljaisuutta ja mietiskelyä, rukous- ja hartaushetkiä, messuun osallistumisen, hengelliset laulut, retriitit, rukouksen ja Raamatun lukemisen. Spiritualiteetti korostaa kasvun sekä hengellisen elämän ja havahdumisen merkitystä kirkossa. (Suomen ev. lut. kirkko. Sanasto.)

Spiritualiteettikasvatus on ihmisen elämän mittainen prosessi. Pohja ihmisen identiteetin ja arvojen kehitykselle luodaan jo lapsuudessa ja nuoruudessa. Kuitenkin vielä nuorena aikuisenakin ihminen on vastaanottavainen ja elämän mysteerien ja arvojen pohdinnalle herkkä. Ihmissuhteet, vaatimukset työelämässä ja globaalit ongelmat maailmassa saavat nuoren ihmisen ajattelemaan arvojaan ja elämäntarkoitustaan. (Tirri 2007.) Kristillinen spiritualiteetti vastaa kysymykseen siitä, onko uskossa ainoastaan kyse opeista, ideoista ja ajatuksista vai voiko sitä harjoittaa ja elää todeksi arjessa (Raunio 2003, 11).

Sanalla hartaus tarkoitetaan tässä yhteydessä hetkeä, jonka tavoitteena on luoda yhteyttä nuorten ja Jumalan, sekä toisten nuorten välille. Hartauden tavoitteena on mahdollistaa hetki, jolloin jokaisella on lupa jättää muut asiat pois ja pysähtyä kokemaan yhteyttä ja aavistaa pyhä. (Tuori 2014.) Hartauden harjoittamiseen ja spiritualiteettiin syventyminen kuuluu rippikouluun. Nuorella on mahdollisuus pohtia, millaista on elää kristittyinä. Rippikoulussa on tärkeää miettiä, millä tavoin nuoria voidaan tukea heidän omassa hartauden harjoituksessaan. Usein hartauksia rippikouluissa pitävät ohjaajat ja isokset, mutta mahdollisuuksien mukaan

myös rippikoululaiset voivat toteuttaa hartauksia. Hengellinen elämä ei ole vain erillinen hartaushetkissä toteutettava osa, vaan se on osa kaikkea olemista ja tekemistä. Rippikouluissa hartaus on opetustyöskentelyn osa. (Autio ym. 2018, 23.)

Jumalanpalvelus tarkoittaa kirkon jumalanpalveluselämän osaa, tapahtumaa, johon jokainen on tervetullut. Jumalanpalvelus on yhteinen juhla. (Kirkkohallitus i.a.) Leirijumalanpalvelukset ja -hartaudet erilaisine kaavoineen ja teemoineen ovat merkittävä osa rippikouluperinnettä Suomessa. Jumalanpalvelukseen liittyvät asiat ovat nykyään usein nuorille vieraita. Siksi niiden oppimiseen ja omaksumiseen kannattaa varata riittävästi aikaa rippikoulussa. Asioiden toistaminen, rukoileminen yhteen ääneen ja yhdessä hiljaa oleminen voivat olla uusia asioita ja niitä kannattaa avata nuorille vähän kerrallaan. (Autio ym. 2018, 23)

Hartauselämään liittyy vahvasti elämyksellisyys ja kokemuksellisuus ja rippikoulu tarjoaa niille hyvät puitteet. Kristillisen musiikkitradition monipuolisuuteen rippikoululaiset tutustuvat rippikoulun jumalanpalveluselämän avulla. Myös digitaalisia palveluita voi hyödyntää jumalanpalveluksissa esimerkiksi saarna-ajatusten koostamiseen tai rukousaiheiden keräämiseen. (Autio ym. 2018, 23.) Pedagogiset menetelmät, jotka vahvistavat henkilökohtaisen merkityksen löytämistä, yhdistävät rippikoulun työskentelyt ja hartauselämän. Hyviä menetelmiä niiden yhdistämiseen ovat esimerkiksi Godly Play, bibliodraama ja lattiakuvat. (Autio ym. 2018, 24.)

Konfirmaatio on juhla, jossa rippikoulun käyneet tunnustavat uskonsa, heidät siunataan ja seurakunta rukoilee heidän puolestaan. Konfirmoitu nuori on täysivaltainen kirkon jäsen. Konfirmaation jälkeen konfirmoitu saa toimia kummina, osallistua itsenäisesti ehtoolliselle ja asettua seurakuntavaalien ehdokkaaksi täytettyään 18 vuotta. Lisäksi rippikoulun käynyt nuori voidaan vihkiä kirkollisesti avioliittoon. Konfirmaatiota ei tähän tarvita. (Suomen ev. lut. kirkko. Konfirmaatio tapahtuu jumalanpalveluksessa.)

Konfirmaatio syntyi kasterituaalista, joka piti sisällään kasteen, uskontunnustuksen ja kännenpäällepanemisen. Myöhemmin kännenpäällepaneminen irrotettiin

omaksi toimitukseksi ja siitä tuli piispallinen ristillä merkitseminen eli *konsignare*. Kaste merkitsi synneistä puhdistamista ja *konsignare* oli kastetun pyhittämisen toimitus. 400-luvulla sitä alettiin kutsua konfirmaatioksi ja se oli kastetta täydentävä toimitus. Konfirmaatio tarkoittaa vahvistamista. Vuonna 1439 konfirmaatiosta tuli sakramentti Firenzen kirkolliskokouksen hyväksymänä. Reformaatio kuitenkin hylkäsi konfirmaation sakramenttina, koska sille ei ole raamatullisia perusteluita. Kaste ja opetus kuuluivat Lutherin mielestä yhteen, koska opettaminen täydentää ja vahvistaa kasteen ja lisäksi opettaminen auttaa ihmistä uskomaan. (Engström ym. 2002, 6.)

Selvitys konfirmaatiosta käynnistettiin vuonna 1957 Luterilaisen Maailmanliiton yleiskokouksessa ja kuusi vuotta myöhemmin oli valmiina ensimmäinen luterilaisen kirkon yhteinen selvitys konfirmaatiosta ja sen teologiasta (Engström ym. 2002, 6). Konfirmaatiossa vahvistetaan kastettua ihmistä ja hänen uskoaan. Konfirmaatiota ennen nuorelle opetetaan siitä uskosta, johon hänet on kasteessa liitetty. Konfirmaatiossa nuori tunnustaa uskonsa itse ja ilmaisee halunsa elää siinä. Siksi konfirmaatiossa käytetään samaa Apostolista uskontunnustusta kuin kasteessakin. Siunaaminen, kätenpäällepaneminen ja seurakunnan rukoileminen vahvistaa nuorta. Lisäksi nuoria ja seurakuntalaisia vahvistetaan kertomalla heille evankeliumia ja jakamalla ehtoollista. Konfirmaation suorittaa pappi tai lehtori, ja konfirmaatiota varten nuoren tulee olla suorittanut rippikoulun. (Kirkkohallitus 2009, 52.)

Konfirmaatiomessun harjoittelua ja valmistelu on osa rippikoulun jumalanpalveluselämää. Ehtoollista vietetään rippikoulun aikana yhdessä muiden seurakuntalaisten kanssa. Rippikoulun voi kokonaisuudessaan rakentaa konfirmaatiomessun ympärille. Rippikoulun aikana voidaan syventyä yksittäisiin konfirmaatiomessun kohtiin, kuten uskontunnustukseen, esirukoukseen, synnintunnustukseen ja ehtoolliseen. Niitä voidaan valmistella jo rippikoulun aikana. (Autio ym. 2018, 25.)

6 TAMPEREEN MESSUKYLÄN SEURAKUNTA

6.1 Perustiedot Messukylän seurakunnasta

Tampereen Messukylän seurakunta on asukasluvultaan ja pinta-alaltaan suurin Tampereen viidestä seurakunnasta. Siitä käytetään yleisesti nimitystä Messukylän seurakunta, mutta sen virallinen nimi on Tampereen Messukylän seurakunta. Käytän opinnäytetyössäni nimeä Messukylän seurakunta. 31.12.2017 Messukylän seurakunnassa oli 41 161 jäsentä, Tampereen tuomiokirkkoseurakunnassa oli 38 892 jäsentä, Eteläisessä seurakunnassa oli 34 919 jäsentä, Harjun seurakunnassa oli 30 721 jäsentä ja Tampereen ruotsinkielisessä seurakunnassa noin 900 jäsentä. (Tampereen seurakunnat. Seurakunnat.)

Tampereella tehtiin seurakuntaliitoksia tammikuussa 2014. Silloin Aitolahden, Teiskon ja Messukylän seurakunnat yhdistettiin yhdeksi seurakunnaksi, Messukyläksi. Messukylä on yksi Suomen suurimmista seurakunnista. Sen kirkkoherana toimii Juha Vuorio. Seurakunnan alueella sijaitsee viisi kirkkoa. Ne ovat Aitolahden uusi ja Aitolahden vanha kirkko, Messukylän uusi ja Messukylän vanha kirkko sekä Teiskon kirkko. Messukylän seurakunnan alueella asuu paljon pikkulapsiperheitä. Sen seurauksena lapsi-, perhe- nuoriso- ja musiikkityöllä on keskeinen asema Messukylässä. Messukylän pitäjä on vanha emäpitäjä, ja Tampere on aikanaan saanut alkunsa Messukylästä. Tampereen vanhin rakennus on Messukylän vanha kirkko. (Tampereen seurakunnat. Kotiseurakunta.)

Messukylän seurakunta on pinta-alaltaan huomattavasti suurempi kuin kaikki muut Tampereen seurakunnat yhteensä (Kuva 2). Eetu Tuomen mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2019) Messukylän seurakunnan alueella on sekä maaseutua, jossa on pitkät välimatkat että kaupungin taajama-alueita. Maaseudulla aktiivisesti toimivat seurakuntapiirit ja yhdessä tekemisen kulttuuri. Kaupungissa keskitytään popup-tyyppiseen toimintaan ja järjestetään paljon toimintaa,

jossa on avointen ovien ajatus. Kokonaisuudessaan Messukylässä pyritään kohtaamaan seurakuntalaisia laadukkaasti ja toimimaan Tampereen yhtymän strategian mukaan eli tukemaan sitä, että tamperelaisen on mahdollista olla kristitty itselleen merkityksellisellä tavalla.

Kuva 2. Kuvassa on Tampereen kartta, josta on nähtävissä nykyiset seurakuntarajat.

Messukylän seurakunta on väkimäärältään hieman muita Tampereen seurakuntia suurempi. Messukylän alueella asuu paljon lapsiperheitä ja se on muihin Tampereen seurakuntiin verrattuna poikkeuksellinen pinta-alaltaan. Se on myös Tampereen seurakunnista ainut, jonka alueella on selkeästi maaseutua. Sen alueella

on lukuisia peruskouluja, mutta ei yhtäkään toisen asteen tai korkea-asteen koulu. Lukiot, ammattikoulut, yliopistot ja ammattikorkeakoulut sijaitsevat muiden Tampereen seurakuntien alueilla. Messukylän seurakunnan alueella on jonkin verran maahanmuuttajia, mutta esimerkiksi peruskouluissa maahanmuuttajien määrä on Messukylän alueella pienempi kuin vaikkapa Eteläisessä seurakunnassa.

6.2 Messukylän seurakunnan nuorisotyö

Messukylän seurakunnan nuorisotyö pitää sisällään toimintaa, joka on suunnattu kouluikäisistä nuoriin aikuisiin. Eetu Tuomen mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2019) kouluikäistyö tavoittaa suunnilleen 7–14-vuotiaita koululaisia. Tuon ikähaitarin sisällä on myös pienemmälle ikäryhmälle kohdennettua toimintaa kuten Junnujen leffayö 5.–7.-luokkalaisille tai Maistiaismaailmalta -leiri 1.–6.-luokkalaisille. Kouluikäisten toiminta on pääasiassa erilaisia kerhoja, leirejä, retkiä, teemapäiviä ja askartelutuokioita. Viime aikoina on järjestetty esimerkiksi robottien tekemistä sekä pääsiäisaskartelua kauppakeskuksessa.

Messukylän seurakunnan rippikoulunjälkeinen nuorisotyö on vilkasta. Suurimman osan vuodesta nuorisotyö järjestää joka ilta jotakin rippikoululaisille ja sitä vanhemmille nuorille. Maanantaista torstaihin nuorisotilan ovet ovat auki kello 16–21. Lisäksi maanantaisin ja torstaisin on isoskoulutukset, tiistaisin on apuopettaja- ja vapaa-ajanohjaajakoulutukset sekä touhutiistai, jossa on joka viikko jokin teema. Keskiviikkoisin on kello 19 nuorten itse suunnittelema ja toteuttama messu. Perjantaisin on nuorten toteuttama Yökahvila kello 20–01. Sunnuntaisin nuorisotyöllä on salibandyvuoro läheisellä urheiluhallilla ja lisäksi halukkaat saavat pitää koululaisten kerhoja. (Menuoret. Viikkotoiminta.)

Eetu Tuomen mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2019) vilkkaimpia iltoja arkena ovat perjantait. Yökahvilassa on viime aikoina ollut perjantaisin noin 250 kävijää. Viikonloppuisin rippikoulun jälkeinen nuorisotyö on usein leireillä. Näitä leirejä ovat isoskoulutus- ja apuopettajakoulutusleirit, rippikoulun ennakkoviikon-

loppuleirit, joita on jokaisella ripariryhmällä yksi, nuorten leirit, splättisleirit, nuorten aikuisten leirit ja yhtymän yhteiset leirit kuten Tokavuotisten isosten leirit. Lisäksi viikonloppuisin nuorisotyö on mukana erilaisissa tapahtumissa kuten Pimee Hölkässä tai Maata Näkyvissä -festareilla.

Eetu Tuomen mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2019) nuorisotyöhön Messukylässä kuuluu myös nuorten aikuisten toiminta. Sitä kehitetään koko ajan. Aiemmin se on pitänyt sisällään kaksi kertaa vuodessa nuorten aikuisten järjestämän leiriviikonlopun sekä erilaisia teemapäiviä. Yleensä teemapäivät ovat rakentuneet saunomisen, raamiksien ja yhdessä pelattavien pelien ympärille. Joskus teemapäivässä on menty yhdessä pulkkamäkeen ja joskus melomaan. Pääajatuksena toiminnassa on, että nuoret aikuiset itse tekevät asioita siltä pohjalta, mikä heitä kiinnostaa ja mitkä ovat heidän vahvuutensa.

6.3 Hengellisyys Messukylän seurakunnan nuorisotyössä

Eetu Tuomen mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2019) merkittävin joka viikko näkyvä hengellisyyden harjoittamisen muoto Messukylän seurakunnan nuorisotyössä ovat viikoittain järjestettävät nuorten toteuttamat messut. Jokaisena keskiviikkona ympäri vuoden, myös koulujen loma-aikoina, järjestetään nuorten toteuttama kaikille ja kaikenikäisille avoin messu. Messussa käy nuorten lisäksi aktiivisesti myös iäkkäämpiä ihmisiä.

Tuomi kertoo (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2019), että messua valmistellaan aina klo 18 keskiviikkona. Valmistelemaan saa tulla kuka tahansa. Riippuen valmistelijoiden mielenkiinnonkohteista ja omista lahjoista, he voivat tehdä klo 19 alkavaan messuun alkusanat, saarnan, esirukouksen, valita päivän rukouksen, valita musiikit, harjoitella ne, tehdä messun diat valmiiksi tai leipoa seuraavan viikon messua varten ehtoollisleipää. Välillä messuissa on evankeliumiteksti ja saarna esitetty näytelmänä tai videona, joskus mukana on bändi jousisoittimiineen ja harmonikkoineen ja joskus yksinkertainen muutaman nuoren bändi pitää sisällään pianon, kitaran ja laulajan. Ehtoollisen asettaa messusta vastaava

pappi ja sen jakamisessa avustavat halukkaat ja ehtoolliskoulutuksen käyneet nuoret tai nuoret aikuiset.

Tuomen mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2019) messuun saa tulla myös ilman mitään valmistelua tai vastuuta. Pääasia messussa on, että jokaisella sinne saapuvalla olisi mahdollisimman hyvä olla messussa. Isoskoulutusta järjestetään kahtena päivänä viikossa ja aina isoskoulutuksen lopuksi on lyhyt hartaus. Hartauden pitää yleensä sen kerran isoskoulutuksesta vastaava työntekijä tai vanha nuori.

Tuomi kertoo (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2019), että pääsiäisyön messu ja jouluyön messu ovat olleet merkittäviä nuorten tekemiä isompia kokonaisuuksia. Ne kokoavat paljon ihmisiä ja niitä valmistellaan hyvissä ajoin. Lisäksi nuoret ovat satunnaisesti mukana tekemässä ja toteuttamassa tuomasmessuja. Nuorten leirien hartaudet ja yömessut ovat nuorten tekemiä. Usein messuissa nuorisopappi vain asettaa ehtoollisen ja muuten messu on nuorten tekemä ja toteutettava. Tällä tavalla toteutetuista messuista palaute on toistuvasti se, että messut ovat koskettavia, rauhoittavia ja mieleenpainuvia hetkiä.

Sofia Lintusalon mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 25.4.2019) Messukylän rippikouluissa jumalanpalvelukset toteutetaan yhdessä nuorten kanssa. Vuonna 2019 Messukylässä on 13 rippikouluryhmää, joissa on kaikissa eri työntekijät. Vuonna 2018 Messukylän seurakunnan alueella asuvista ihmisistä rippikoulun kävi 515 henkilöä. Rippikouluja pidettiin pääasiassa tuplaryhminä. Suurin osa rippikouluryhmistä on myös vuonna 2019 niin sanottuja tuplaryhmiä, eli ryhmässä on noin viisikymmentä rippikoululaista ja sen myötä myös paljon ohjaajia erilaisine näkemyksineen. Messukylän rippikouluissa on monia erilaisia tapoja toteuttaa jumalanpalveluksia leireillä. Leireistä vastaavilla ohjaajilla on vapaus tehdä parhaaksi katsomallaan tavalla, kunhan nuoret saavat olla osallisina jumalanpalvelusten, hartauksien ja konfirmaation valmistelussa ja toteuttamisessa.

Tulevana kesänä 2019 jokaisella Messukylän rippikoululeirillä pidetään sanajumalanpalvelusten lisäksi vähintään yksi ehtoollisjumalanpalvelus. Lisäksi tänä

keväänä olleilla rippikoulujen ennakkoleireillä pidettiin ehtoollisjumalanpalveluksia. Rippikoululaiset ovat näiden leirillä toteutettavien messujen lisäksi olleet alkujakson aikana mukana myös seurakunnan yhteisissä aamujumalanpalveluksissa ja Linnainmaan keskiviikkoillan nuorten toteuttamissa messuissa. Rippileireillä isosia, vapaa-ajanohjaajia ja apuopettajia kannustetaan pitämään hartauksia, gospelvartteja sekä medishetkiä, jotka mahdollistavat rauhoittumisen ja hiljentymisen kiireisten leiripäivien keskellä.

Eetu Tuomen mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2019) Messukylän nuorisotyön viikkotoimintaan, työntekijöiden tapaan olla ja nuorten kohtaamiseen on sisäänrakennettu hengellisyys ja kristilliset arvot. Nuorisotyön brändi John Doe's All Inn Tampere, eli tutummin All Inn, muistuttaa siitä, että olemme ihmisiä ihmisille. Brändi välittää kristillisen rakkauden sanomaa ja toivottavasti rohkaisee myös nuoria pohtimaan sitä. Brändin taustalla on monta ajatusta. Ajatuksena on rohkaista nuoria laittamaan kaikki peliin tai kaikki likoon, tuoda omat lahjat käyttöön ja jaettavaksi. Toisaalta se viittaa myös majatalotermiin ja toivottaa tervetulleeksi turvapaikkaan, johon jokainen on tervetullut omana itsenään.

Sofia Lintusalon mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 25.4.2019) sosiaalisessa mediassa Messukylän nuorisotyö toimii pääasiassa Instagramissa ja SnapChatissa. Instagramissa käytetään nuorisotyön omaa käyttäjää @allinntampere ja SnapChatissa työntekijöillä on omia käyttäjiä. Facebookia nuorisotyössä päivitetään sillä ajatuksella, että nuorten huoltajat saavat sen kautta tietoa toiminnasta. Instagram on käytössä aktiivisesti ja sitä päivitetään lähes joka päivä, mutta vähintään useita kertoja viikossa julkaisemalla story-osiossa pieniä hartausajatuksia, rukouksia tai muuta hengellistä ajateltavaa. Pienet hartausajatuksukset saavat usein kehuja ja nuoret kiittelevät niistä.

Eetu Tuomi ja Sofia Lintusalo tiivistävät (henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2019), että kantava ajatus Messukylän seurakunnan nuorisotyön hartauksissa ja jumalanpalveluksissa on se, että nuoret saavat itse tehdä ja työntekijät toimivat vain mahdollistajina taustalla. Nuoria ei jätetä koskaan yksin, vaan heille kerrotaan, että missä tahansa asioissa saa kääntyä työntekijöiden puoleen ja että työntekijät

haluavat olla tukena. Osallisuutta on myös se, että on paikalla ilman vastuutehtäviä, jos niitä ei halua. Nuorille välitetään ajatus, että vastuuta ei tarvitse ottaa haluamattaan ja että nuoren arvo ei riipu siitä, onko hän aina keskiviikkoisin toteuttamassa messua vai eikö ole. Nuorten osallisuus on Messukylän nuorisotyössä Lintusalon ja Tuomen kokemusten mukaan keskiössä hartauselämää toteutettaessa.

7 OPINNÄYTETYÖ TUTKIMUKSENA

7.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoitteena on vertailla kahta tutkimusaineistoa toisiinsa ja pyrkiä tuomaan tuloksia käytännön tasolle. Lisäksi tavoitteena on saada tutkimuksesta hyötyä rippikoulutyön asiantuntijoille ja paikallisseurakuntien rippikoulutyöntekijöille. Tutkimuksen tavoitteena on antaa vinkkejä nuorten osallisuuden kasvattamiseen rippikouluissa ja niiden hartauksissa, jumalanpalveluksissa ja konfirmaatioissa ympäri Suomea.

Tutkimus toteutetaan yhteistyössä Kirkkohallituksen Kasvatus- ja perheasiainyksikön ja Messukylän seurakunnan nuorisotyön kanssa. Tutkimuksen aihe on nuorten osallisuus ja kokemukset jumalanpalveluksissa, hartauksissa ja konfirmaatioissa rippikouluissa vuonna 2018. Käytän tutkimuksessa kahta aineistoa. Toinen aineisto on Kirkkohallituksen koko Suomen laajuudelta kokoama ja siinä rippikoululaisvastaajien määrä on 1235. Toinen aineisto on Messukylän seurakunnan rippikoululaisilta keräämäni aineisto, jossa on 46 rippikoululaisen vastaukset.

Tutkimuskysymyksiä pohdin yhdessä työelämäyhteistyökumppaneiden kanssa. Tutkimuskysymyksiä valitessa tavoitteena oli, että ne antaisivat mahdollisimman paljon konkreettisia vastauksia ja avaisivat tilastojen taustoja käytännön tasolla niin, että vastauksista olisi hyötyä Kirkkohallitukselle ja paikallisseurakuntien rippikoulutyöntekijöille.

Tutkimuskysymykseni tätä opinnäytetyötä tehdessä ovat:

1. Millä tavoin nuoret saivat osallistua rippikoulunsa hartauksien, jumalanpalvelusten ja konfirmaation suunnitteluun, valmisteluun ja toteuttamiseen?
2. Millä tavoin rippikoulun hartaudet, jumalanpalvelukset ja konfirmaatio liittyivät nuorten elämään?

3. Olivatko hartaudet, jumalanpalvelukset ja konfirmaatio rippikoulussa tärkeitä kokemuksia ja millainen oli niiden merkitys rippikoululaisille?
4. Millä tavoin nuorten osallisuuden kokemukset rippikoulujen jumalanpalveluksissa ja hartauksissa eroavat Suomen tasolla ja Messukylän seurakunnassa?

7.2 Tutkimusmenetelmät, tutkimusympäristö ja lomakekysely

Kirkkohallitus teki vuonna 2017 kyselyn rippikoululaisille ympäri Suomea ja toisti sen laajemmalla otannalla vuonna 2018. Vuonna 2019 on tarkoitus saada kyselylomake käyttöön kaikkiin vuoden 2019 rippikouluihin. Vuonna 2017 rippikoululaisvastaajien määrä oli 560 ja vuonna 2018 kyselylomakkeeseen vastasi 1235 rippikoululaista ympäri Suomea. Kirkkohallituksen tekemässä kyselyssä oli 29 väittämää vuonna 2017 ja 30 väittämää vuonna 2018. Kaikkiin väittämiin vastattiin janalla yhdestä (täysin eri mieltä) seitsemään (täysin samaa mieltä).

Rajasimme Kirkkohallituksen vuoden 2017 kyselylomakkeesta Kirkon kasvatus- ja perheasiainyksikön (KKP) rippikoulutyön asiantuntija Jari Pulkkinen kanssa väittämistä viisi, jotka erityisesti liittyvät nuorten osallisuuteen rippikoulujen hartauksissa, jumalanpalveluksissa ja konfirmaatioissa. Näiden väittämien avulla tein Messukylän seurakunnan rippikoululaisille kyselylomakkeen, jossa on viisi täysin Kirkkohallituksen vuoden 2017 lomakkeen kanssa yhdenmukaista väittämää samalla yhdestä seitsemään -arviointiasteikolla. Väittämien lisäksi laadin jokaiseen väittämään yhden tarkentavan kysymyksen (LIITE 1). Tarkentaviin kysymyksiin saatujen vastausten avulla pyrin saamaan selville konkreettisia perusteellita arviointiasteikkovastauksille. Messukylän seurakunnan rippikoulun vuonna 2018 käyneiltä sain 46 vastausta.

Kuva 2. Käytin vastauslomakkeessa asteikkonäkymää yhdestä seitsemään.

Kirkkohallituksen lomake muuttui hieman vuodesta 2017 vuoteen 2018. Yksi viidestä minun ja Jari Pulkkisen valitsemasta vuoden 2017 lomakkeen kysymyksestä oli jätetty pois vuoden 2018 lomakkeesta. Tästä syystä väittämään numero yksi minulla on vain Messukylän seurakunnan rippikoululaisten vastaukset vuodelta 2018, enkä näin ollen voi vertailla sen kysymyksen vastauksia Kirkkohallituksen lomakkeen vastauksiin. Kyselylomakkeessa esitetyt väittämät Messukylän seurakunnan rippikoululaisille olivat seuraavat.

1. ”Rippikouluryhmämme hartaudet ja jumalanpalvelukset liittyivät minun elämäni.”
2. ”Osallistuminen seurakunnan yhteisiin jumalanpalveluksiin rippikoulun aikana oli minulle tärkeä kokemus.”
3. ”Rippikoulumme hartaudet ja jumalanpalvelukset liittyivät omaan elämäni.”
4. ”Sain olla valmistelemassa ja toteuttamassa rippikoulun hartauksia ja jumalanpalveluksia.”
5. ”Sain olla valmistelemassa konfirmaatiojumalanpalvelusta.”

Kirkkohallituksen kysely toteutettiin lomakekyselyllä, johon Kirkkohallituksen asiantuntijat olivat valinneet väitteet. Valitsin tutkimuksen tiedonkeruumenetelmäksi lomakekyselyn, koska se mahdollisti keräämäni aineiston ja Kirkkohallituksen aineiston vertailun. Väittämät lomakkeessa olivat siis samat Suomen laajuisessa ja Messukylän seurakunnan laajuisessa kyselylomakkeessa lukuun ottamatta väittämää numero yksi. Lomakekysely on mahdollinen toteuttaa laajalle joukolle eri puolilla maata. Se mahdollisti yhteensä 1281 rippikoululaisen vastausten keräämisen.

Messukylän rippikoululaisille lähetin linkin lomakkeeseen WhatsAppin välityksellä (LIITE 2). Koska olen itse pitänyt nuorille isoskoulutusta, he tuntevat minut ja viestin tyyli on sen vuoksi rento ja tuttavallinen. Se on viestinnän tyyli yleensäkin minun ja nuorten välillä WhatsApp-keskusteluissa. Kirkkohallituksen lomakkeen linkki jaettiin rippikoululaisille rippikoulujen työntekijöiden kautta.

Toteutin oman lomakkeeni Google Forms -alustalla. Ajattelin, että nuoret vastaavat Internetissä olevaan lomakkeeseen pääosin älypuhelimella. Siksi piti valita alusta, joka toimii hyvin älylaitteilla. Lomakekyselyssäni kaikki viisi väittämää pitivät sisällään vastausvaihtoehdot yhdestä seitsemään, aivan kuten Kirkkohallituksen lomakkeessakin. Lisäksi väittämien jälkeen oli tarkentavat kysymykset, joista neljään ensimmäiseen oli tyhjä vapaan vastauksen kenttä ja viimeisessä kysymyksessä oli sekä valintavaihtoehtoina valmiita vastauksia että mahdollisuus kirjoittaa vastaus itse. Yhteensä lomakkeessa oli siis viisi väittämää ja viisi avointa kysymystä. Ulkonäöltään lomake oli Google Forms -peruspohja, eikä siinä ollut kuvia.

Väittämät Messukylän lomakkeessa olivat samat Kirkkohallituksen lomakkeen kanssa. Sen sijaan avoimet kysymykset olivat lisäys Kirkkohallituksen lomakkeeseen verrattuna. Pohdin kysymykset sellaiseen muotoon, että ne olisivat selkeät ja yksinkertaiset, mutta saisin mahdollisimman paljon perusteluja niiden avulla. Ajattelin, että nuoret eivät jaksakaan lukea pitkiä tekstejä, eivätkä vastata liian pitkiin lomakkeisiin. Siksi päädyin yhteen tarkentavaan kysymykseen jokaista väittämää kohden. En määritellyt Messukylän lomakkeen kysymyksissä olevia termejä, jotta en antaisi nuorille erilaisia lähtökohtia verrattuna Kirkkohallituksen lomakkeeseen. Esimerkiksi puhuttaessa ”rippikoulumme hartauksista ja jumalanpalveluksista” jokainen nuori teki omat tulkintansa siitä, mitä kaikkea nuo sanat pitävät sisällään.

7.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusta tehdessään tutkijan tavoitteena on kokea oivalluksia ja löytää uutta. Lisäksi tavoitteena on välittää löydetyt asiat yleisölle tutkimusraportissa. Hyvään tutkimuskäytäntöön kuuluu tutkimuksen luotettavuuden arviointi. (Aaltio & Puusa 2011, 153.) Tutkimusta tehdessäni pyrin toimimaan Kirkon nuorisotyönohjaajien eettisten ohjeiden mukaan. Niissä korostetaan rehellisyyttä, oikeudenmukaisuutta, armahtavaisuutta sekä elämän ja luomakunnan kunnioittamista (Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT ry. Eettiset ohjeet.) Näistä ohjeista erityi-

sesti pyrin tutkimustani tehdessä rehellisyyteen ja armahtavaisuuteen. Rehelli-
syyks on tutkimuksen luotettavuuden pohja. Armahtavaisuutta olen opetellut koko
opinnäytetyöprosessin ajan. Aikataulut eivät pitäneet ja kaikki ei mennyt suunni-
telmieni mukaan. Suurimpana syynä aikataulujen pettämiselle oli ajankäytön hal-
linnan vaikeus, kun pyrin yhdistämään työn, opinnäytetyöprosessin, koulutehtä-
vät sekä henkilökohtaisen elämän. Tein paljon töitä ja töissä oli mielenkiintoisia
työtehtäviä, jotka veivät paljon aikaa. Päätin, että olen itselleni armollinen ja val-
mistun puoli vuotta myöhemmin kuin oli alun perin tarkoitus. Se päätös antoi jous-
toa tutkimuksen tekemiseen ja olen tyytyväinen päätökseeni armahtaa aikataulu-
asioissa.

Diakonia-ammattikorkeakoulun asettamat osaamisvaatimukset sosionomeille pi-
tävät sisällään esimerkiksi sen, että sosionomi osaa toimia sosiaalialan arvojen
ja ammattieettisten periaatteiden mukaan sekä sen, että hän kykenee ammatilli-
seen kriittiseen reflektioon. Osaamisvaatimukset pitävät sisällään myös vaati-
muksen siitä, että sosionomi osaa edistää kansalaisten osallisuutta ja osallistu-
misen mahdollisuuksia. (Diakonia-ammattikorkeakoulu. Osaamisvaatimukset:
sosionomi (AMK).) Tätä työtä tehdessä pyrin näistä osaamisvaatimuksista erityi-
sesti ammattieettisten ohjeiden noudattamiseen sekä kriittiseen reflektioon ja
osallisuuden edistämiseen. Osallisuuden edistäminen on koko työn halki kulkeva
ydinteema. Kriittistä reflektiota tarvitsin erityisesti niissä luvuissa, joissa pohdin
omia valintojani tämän työn edistämiseksi.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimat eettiset periaatteet ovat ”tutkittavien
itseään arvioinnin kunnioittaminen”, ”vahingoittamisen välttäminen” ja ”yksi-
sityisyys ja tietosuoja” (Nuorisotutkimusseura ry. Tutkimuksen eettinen ennako-
arviointi). Vastaukset molemmissa kyselylomakkeissa olivat anonyymeja ja vas-
taaminen vapaaehtoista. Lisäksi vastaajien määrä oli yksityisyyden näkökul-
masta niin suuri, että nuoria ei ole mahdollista yhdistää vastauksiin. Molemmat
kyselyt toteutettiin verkkokyselynä, joten osa linkin saaneista vastasi lomakkee-
seen ja osa ei. Hävitän kaikki aineistot ja vastaukset välittömästi opinnäytetyön
valmistuttua.

Molemmat kyselylomakkeet toteutettiin verkossa. Luotettavuuden näkökulmasta on mahdollista, että joku on jakanut linkkiä eteenpäin ja siten vastaamaan olisi päässyt myös muita kuin vuoden 2018 rippikoululaisia. En henkilökohtaisesti näe tätä kuitenkaan kovin todennäköisenä vaihtoehtona, koska en usko kyselyn aiheen olevan erityisesti nuorten keskuudessa huomiota herättävä.

Messukylässä lähetin linkin vuonna 2018 oman rippikoulunsa käyneille ja syksyllä isoskoulutuksen aloittaneille. Tämä saattaa heikentää tutkimuksen luotettavuutta, koska Kirkkohallituksen lomakkeen linkki on lähetetty myös niille, jotka eivät ole lähteneet mukaan isoskoulutukseen. Toisaalta uskon, että ne, jotka Kirkkohallituksen kyselyyn ovat viitsineet vastata, ovat todennäköisesti niitä motivoituneita nuoria, jotka ovat myös lähteneet isoskoulutukseen omissa seurakunnissaan. Kirkkohallituksen lomakkeessa oli noin kolmekymmentä väittämää, joten sellaiset nuoret, joita asia ei lainkaan kiinnosta, tuskin ovat jaksaneet väittämiin vastata.

7.4 Muita saman aihepiirin opinnäytetöitä

Rippikoulusuunnitelma 2017 on niin uusi, että sen aikana ei ole kovin montaa opinnäytetyötä rippikouluihin liittyen vielä julkaistu. Noora Huikko ja Veera Turunen (2018) ovat julkaisseet opinnäytetyön ”Nuorilähtöinen oppiminen rippikoulussa – Opas Keski-Lahden seurakunnan työntekijöille”. He tekivät oppaan, jonka tavoitteena oli antaa työntekijöille työskentelyihin konkreettisia vinkkejä ja lisätä nuorilähtöistä oppimista. Oppaan käyttöönoton tavoitteena oli, että oppimiskokonaisuudet rippikouluissa olisivat entistä osallistavampia ja nuoria palvelevia. Osallistavien menetelmien hyödyntäminen ja palautteen saaminen nuorilta oli oppimiskokonaisuuden tavoitteena ja nuorilta saatu palaute oli positiivista. Opas tulee käyttöön tämän vuoden 2019 aikana ja sen vaikuttavuutta olisi hyvä tutkia tulevaisuudessa. (Huikko & Turunen 2018.)

Erika Tiaisen (2017) opinnäytetyö käsittelee nuorten osallistamista jumalanpalveluselämässä seurakunnissa. Opinnäytetyö toteutettiin Kirkkonummen seura-

kunnalle. Opinnäytetyönä toteutettiin kaksi jumalanpalvelusta, joissa näkyi nuorten toiveet ja ideat vahvasti. Tiainen keräsi jumalanpalveluksista palautteet ja palaute oli positiivista. (Tiainen 2017.) Teemu Tammisen (2018) opinnäytetyö käsittelee teemarippikouluja. Tamminen vertailee teemarippikouluja ja vertailuryhmää, joka ei ollut teemarippikoulu. Hänen tulostensa mukaan teemarippikoululaiset saivat useammin vaikuttaa oman rippikoulunsa sisältöön, ja he ryhmäytyivät paremmin kuin vertailuryhmä. (Tamminen 2018, 29–30.)

Uuden rippikoulusuunnitelman myötä rippikoulujen paikallisuunnitelmat pitää päivittää. Krista Ylä-Kotolan (2018) opinnäytetyö ”Starttikirkosta konfirmaatioon: Rippikoulutyön paikallisuunnitelman kehittämishanke Lappeen seurakunnassa, käsittelee rippikoulun paikallisuunnitelmaa Lappeen seurakunnassa. Hän toteutti paikallisuunnitelman ja se oli tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2019. Paikallisuunnitelmassa painotetaan uuden rippikoulusuunnitelman tavoitteita. (Ylä-Kotola 2018.) Jaakko Kinnusen (2018) opinnäytetyö käsittelee rippikoulukokemuksia Kokkolan suomalaisen seurakunnan rippikoulusta vuonna 2018. Kinnusen tutkimuksen mukaan positiivisena asiana rippikoulussa koettuihin asioihin vaikutti kiva, mielenkiintoinen tai rauhallinen tunnelma. (Kinnunen 2018, 25)

8 MESSUKYLÄN KYSELYN TULOKSET

8.1 ”Sain rauhoittua”

Ensimmäinen väittämä oli ”rippikouluryhmämme hartaudet ja jumalanpalvelukset olivat minulle tärkeitä kokemuksia rippikoulussa.” Kuten aiemmin kerroin, tähän väittämään sain vastaukset vain Messukylän seurakunnan rippikoululaisilta. As-teikolla yhdestä seitsemään vastaajista 76 prosenttia vastasi 5, 6 tai 7. Nuoret kertoivat vastauksissaan tarkentavaan kysymykseen ”miksi rippikouluryhmän hartaudet ja jumalanpalvelukset olivat minulle tärkeitä kokemuksia tai miksi eivät olleet” monia syitä, jotka on koottuna taulukkoon (taulukko 1).

1. Miksi rippikouluryhmän hartaudet ja jumalanpalvelukset olivat minulle tärkeitä kokemuksia? Tai miksi eivät olleet?	Vastauksia
Niissä oli mahdollisuus rauhoittua. / Niissä sai olla rauhassa.	19
Niissä sai tuntea kuuluvansa porukkaan tai tuntea olevansa osa yhteisöä.	7
Niissä oppi paljon uutta tai sai uutta tietoa.	6
Ne auttoivat ymmärtämään omaa itseä, muita ja elämää paremmin.	6
Niissä puhutut asiat merkitsivät paljon/olivat tärkeitä.	5
Ne olivat kivoja tai mukavia.	4
Ne olivat tylsiä.	3
Ne olivat rentoja hetkiä.	3
Ne olivat turvallisia paikkoja.	2
Laulut rauhoittivat mieltä.	2
Ne rytmittivät leiripäiviä mukavasti.	2
Ne tuntuivat oikeilta asioilta, kun kuuluu kirkkoon.	1

Taulukko 1. Taulukkoon on koottu ensimmäisen kysymyksen vastaukset.

Rippikoululaiset kokivat hartaudet ja jumalanpalvelukset rauhoittumisen mahdollistajina ja hetkinä, joissa sai tuntea olevansa rauhassa. Vastauksissa nousi ajatus siitä, että hartaudet ja jumalanpalvelukset olivat positiivisia kokemuksia ja niissä oli turvallista olla. Yhteenkuuluvuuden tunne muuhun rippikouluryhmään tai yhteisöön nousi esiin kokemuksen tärkeyteen vaikuttavana seikkana. Jumalanpalveluksissa ja hartauksissa opittiin uusia asioita itsestä, muista, maailmasta ja Jumalasta ja se teki ne tärkeiksi kokemuksiksi. Jumalanpalveluksissa ja har-

tauksissa puhutut asiat tuntuivat tärkeiltä ja ne olivat rentoja hetkiä. Kolme rippikoululaista kertoi kokeneensa ne tylsiksi ja yksi mainitsi, että ne tuntuivat oikeilta asioilta, kun kuuluu kirkkoon.

8.2 ”Opin uutta ja kuuluin porukkaan”

Väittämä ”osallistuminen seurakunnan yhteisiin jumalanpalveluksiin rippikoulun aikana oli minulle tärkeä kokemus” oli toinen tutkimukseen valittu väittämä. As-teikolla yhdestä seitsemään tähän väittämään vastasi Messukylän seurakunnan nuorista viisikymmentä prosenttia samaa mieltä tai erittäin samaa mieltä, eli joko viisi, kuusi tai seitsemän. Väittämän taustoja selvittääkseni valitsin tarkentavaksi kysymykseksi ”Viitaten edelliseen kysymykseen, miksi oli tai miksi ei ollut? Perustele omin sanoin.” Taulukossa on nähtävissä nuorten vastaukset.

2. Viitaten edelliseen kysymykseen, miksi oli tai miksi ei ollut? Perustele omin sanoin.	Vastauksia
En osaa vastata.	7
Ne olivat tylsimpiä tapaamisia koko rippikoulussa. / Ne olivat tylsiä tapaamisia.	5
Niissä oppi uutta.	5
Jumalanpalveluksissa tunsin yhteenkuuluvuutta. / Olin osa porukkaa.	5
Jumalanpalvelukset ovat tärkeitä minulle/tykkään niistä.	5
Siellä oli mukavaa. / Jumalanpalvelukset olivat kivoja.	5
Ne olivat ok, mutta eivät niin rauhoittavia kuin rippileirillä.	4
Saimme tehdä siellä pieniä juttuja, kuten kerätä kolehtia.	3
Saimme tietää, millaisia ovat tavalliset jumalanpalvelukset.	3
Ne eivät olleet ”mun juttu”.	2
Oli kivaa, kun sai laulaa.	2
Jumalanpalvelukset olivat mielenkiintoisia.	2
Ilman riparia ei olisi tullut käytyä jumalanpalveluksessa.	1
Jumalanpalvelukset olivat ennestään minulle tuttuja.	1
Jumalanpalveluksissa oli kiusallista, kun en vielä tuntenut muita kunnolla.	1

Taulukko 2. Taulukkoon on koottu kysymyksen numero kaksi vastaukset.

Viisi nuorta piti tärkeänä kokemuksena seurakunnan yhteisiin jumalanpalveluksiin osallistumista, koska niissä oppi uutta tai tunsu yhteenkuuluvuutta. Viisi nuorta kertoi sen sijaan, että seurakunnan yhteiset jumalanpalvelukset olivat koko rippikoulun tylsimpiä tapaamisia. Alkujaksolla jumalanpalveluksia ei pidetty niin rau-

hoittavina kuin rippileirillä. Väittämään yksi liittyen totesin, että monet nuoret kivat nimenomaan rauhan ja rauhoittumisen merkittävänä asiana ja se näkyy myös tässä kysymyksessä. Kolme nuorta kertoi, että pienten juttujen tekeminen, kuten kolehdin kerääminen, oli perusteluna omille ajatuksille väittämän taustalla. Kaksi nuorta koki, etteivät jumalanpalvelukset olleet heidän juttunsa ja seitsemän nuorta ei osannut vastata kysymykseen. Lisäksi perusteluina yksittäisten nuorten vastauksissa näkyi se, että jumalanpalvelukset kiinnostivat nuoria, ilman rippikoulua ei olisi tullut mentyä jumalanpalvelukseen, jumalanpalvelukset olivat jo entuudestaan tuttuja sekä se, että jumalanpalveluksessa oli kiusallista, koska silloin ei vielä tunnettu muita kovin hyvin.

8.3 ”Isoet puhuivat minulle tärkeistä asioista”

”Rippikoulumme hartaudet ja jumalanpalvelukset liittyivät omaan elämäni” oli kolmas väittämä. Tähän väittämään Messukylän lomakkeessa vastasi asteikolla yhdestä seitsemään joko viisi, kuusi tai seitsemän 56 prosenttia vastanneista. Tarkentavaksi kysymykseksi tähän väittämään valitsin ”miten ne liittyivät omaan elämäni?” Vain kaksi sanoi, ettei muista hartauksista ja jumalanpalveluksista juuri mitään ja kolme ei osannut perustella. Kaikilla muilla oli jonkinlainen perustelu oman väittämävastauksensa takana.

3. Miten ne liittyivät omaan elämäni?	Vastauksia
Joskus aiheisiin pystyi samaistumaan.	15
Aiheet olivat ajankohtaisia/arkisia/nuorille sopivia, kuten kaverit, muut ihmissuhteet tai kiusaaminen.	9
En osaa perustella.	3
Tajusin, etten olekaan yksin asioideni/ongelmieni kanssa.	3
Monet aiheet ovat saaneet minut kehittämään itseäni ja omia käytöstapojani esim muita ihmisiä kohtaan.	3
Ne eivät liittyneet omaan elämäni.	3
Sain uusia näkökulmia.	3
Käsittelimme suuria kysymyksiä jotka koskevat varmaan jokaista jollain tapaa.	2
En muista niistä juurikaan.	2
En ole ollut niin uskonnollinen vanhempieni takia.	1
Olen seurakunnan toiminnassa mukana.	1
Koska niitä voi ehkä tarvita tulevaisuudessa, sitä ei koskaan voi sanoa, mitä eteen tulee.	1
Aiheet ja uskonto.	1

Taulukko 3. Taulukkoon on koottu kysymyksen numero kolme vastaukset.

Tämän väittämän vastausten taustasyistä Messukylän vastaajat nostivat merkittävimmiksi sen, että aiheisiin pystyi samaistumaan sekä sen, että aiheet olivat ajankohtaisia ja sopivat nuorille. Lisäksi perusteluina vastausten pohjalla oli se, että nuori ymmärtää, ettei olekaan yksin asioiden ja ongelmien kanssa ja se, että suuret kysymykset koskevat jokaista jollakin tapaa. Nuoret kokivat, että monet aiheet saivat ajattelemaan ja sen myötä muuttamaan omia toimintatapoja ja varautumaan tulevaisuuteen sekä saivat uusia näkökulmia asioihin. Kolme nuorta koki, etteivät hartaudet ja jumalanpalvelukset liittyneet heidän elämäänsä.

8.4 ”Valmistelin hartauksia ja jumalanpalveluksia oman ryhmäni kanssa”

”Sain olla valmistelemassa ja toteuttamassa rippikoulussa jumalanpalveluksia ja hartauksia” oli neljäs väittämä. Tähän väittämään Messukylän vastaajista 67 prosenttia vastasi asteikolla yhdestä seitsemään joko viisi, kuusi tai seitsemän. Tarkentavaksi kysymykseksi tämän väitteen pohjalta valitsin kysymyksen: ”Millä tavoin sait valmistella niitä?” Kolme vastaajista ei muistanut ja kolme kertoi, ettei osallistunut niiden valmisteluun. Kaikki muut kertoivat osallistuneensa vähintään yhdellä tavalla hartauksien ja jumalanpalvelusten valmisteluun ja suunnitteluun.

4. Millä tavoin sait valmistella niitä? (Viittaa 4. väittämään.)	Vastauksia
Sain suunnitella sitä ja olla sen toteuttamisessa mukana oman ryhmän/isosryhmän/raamisryhmän kanssa.	10
Valitsin lauluja. / Valitsin virsiä.	9
Maalasin alttarin taustakankaan. / Spray-maalasin alttaritaulun.	6
Keräsin kukkia.	4
Tein rukouksen.	4
Olin mukana soittamassa.	4
En osallistunut järjestämiseen.	3
En muista.	3
Luin Raamattua. / Luin evankeliumin. / Valitsin luettavan kohdan.	3
Luin rukouksen.	2
Tein ohjelmaa sinne.	2
Koristelin alttarin.	1
Sain laulaa.	1
Sain järjestellä laulukirjoja.	1
Keräsin kolehtia.	1
Koin olevani mukana jumalanpalveluksen valmistelussa.	1
Suurimmaksi osaksi isoset ja ohjaajat pitivät hartauksia ja jumalanpalveluksia ja suunnittelivat niitä. Tässä on kehittämiskohde. Mutta muuten leirin ohjaajat osallistivat paljon tekemään asioita itse.	1
Sain valmistella niitä kanavissa.	1

Taulukko 4. Taulukkoon on koottu kysymyksen numero neljä vastaukset.

Messukylän rippikoululaiset saivat tehdä monipuolisesti asioita rippikoulun jumalanpalvelusten ja hartauksien valmistelussa ja toteutuksessa. He nostivat esiin, että suunnittelua, valmistelua ja toteuttamista tehtiin pienryhmissä. Laulujen valitseminen, säestäminen ja laulaminen mainittiin syinä vastausten taustalla. Altarin valmistelu maalaten, kukkia keräten tai muuten koristellen, laulukirjojen järjestely ja kolehdin kerääminen olivat myös syinä väittämävastausten taustalla. Kolme nuorta kertoi, ettei saanut valmistella tai toteuttaa jumalanpalveluksia tai hartauksia rippikoulussa ja lisäksi yksi kertoi, että ohjaajat osallistivat nuoria paljon, mutta hartauksissa ja jumalanpalveluksissa eivät.

8.5 ”Jokainen sai tehdä konfirmaatiossa jotakin”

”Sain olla valmistelemassa ja toteuttamassa konfirmaatiojumalanpalvelusta” oli viides väittäjä Messukylän kyselylomakkeessa. Tähän väittämään Messukylän vastaajista kuusikymmentä prosenttia vastasi asteikolla yhdestä seitsemään joko viisi, kuusi tai seitsemän. Tarkentavaksi kysymykseksi valitsin ”millä tavoin sait olla valmistelemassa ja toteuttamassa konfirmaatiojumalanpalvelusta”. Tämän avulla halusin saada selville, millä tavoin Messukylän rippikoululaiset ovat saaneet olla valmistelemassa ja toteuttamassa konfirmaatioita.

Lisäsin kysymykseen valmiita valintanappivastauksia, jotta ne havainnollistaisivat nuorille, millaiset asiat voivat esimerkiksi olla osa konfirmaation valmistelua ja toteuttamista. Kokosin valmiin listan sen pohjalta, millaisia tehtäviä tiedän Messukylässä viime vuosina olleen konfirmaatioiden valmistelussa ja toteuttamisessa. Lisäksi laitoin lomakkeeseen tyhjän kohdan, jotta nuori saattoi kirjoittaa omin sanoin, miten hän sai valmistella ja toteuttaa konfirmaatiota. Messukylässä on jokaisessa rippikoulussa erilaiset tavat tehdä. Vuonna 2018 Messukylän seurakuntalaisista 515 suoritti rippikoulun.

5. Millä tavoin sait olla valmistelemassa ja toteuttamassa konfirmaatiojumalanpalvelusta?	Vastauksia
Harjoittelin konfirmaatiolaulua	28
Valitsin musiikkeja	15
Esitin konfirmaatiolaulun	14
Soitin bändissä konfirmaatiossa	7
Luin rukousta	4
Valmistelin saarnaa	4
Valmistelin rukousta	4
Pidin osan saarnasta	3
Valmistelin alttaritauluja tai muita koristeita	3
En muista	2
Luin raamatunkohdan	2
Valmistelin johdantosanoja	2
Minulta kysyttiin kysymyksiä, joihin vastasin kaverini kanssa konfirmaation aikana edessä	1
Puhuin johdantosanat messun alussa	1
Tein dioja	1
Tein ehtoollisleivät	1

Taulukko 5. Taulukkoon on koottu kysymyksen numero viisi vastaukset.

Konfirmaatiolaulun harjoittelu oli yleisin vastaus kysymykseen viisi. Lisäksi yleisimpiä vastauksia olivat musiikkien valitseminen, konfirmaatiolaulun esittäminen ja bändissä soittaminen. Rukouksen, saarnan ja johdantosanojen valmistelu ja puhuminen konfirmaatiossa mainittiin useita kertoja. Altтарin valmistelu eri tavoin kuten spray-maalaamalla suurta kangasta tai kokoamalla kiviä rukousalttarille mainittiin kolme kertaa. Yksi nuori kertoi tehneensä ehtoollisleipää ja toinen nuori tehneensä diat konfirmaatiomessuun.

9 AINEISTOJEN VERTAILUA JA TULOKSET

Tässä luvussa vertailen kahta aineistoa. Toisen aineiston on koonnut Jouko Porkka Kirkkohallituksen kyselylomakkeella koottujen vastausten pohjalta. Siinä vastaajina oli 1235 rippikoululaista ympäri Suomea. Toinen aineisto on itse keräämäni ja kokoamani Messukylän seurakunnan rippikoululaisilta. Siinä vastaajia oli 46.

Vertailua					
Alue	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Väittämä 4	Väittämä 5
Koko Suomi		39 %	46 %	74 %	52 %
Messukylän srk	76 %	50 %	56 %	67 %	60 %

Taulukko 6. Taulukko osoittaa koko Suomen ja Messukylän seurakunnan rippikoululaisten vastaukset prosentteina.

Tekemäni taulukko kertoo prosentit koko Suomen ja Messukylän seurakunnan rippikoululaisten vastauksista väittämiin laskettuna niin, että luvut ovat prosentteja rippikoululaisista, jotka ovat vastanneet viisi, kuusi tai seitsemän asteikoilla yhdestä seitsemään. Väittämissä vastaukset yhdestä kolmeen tarkoittivat, että vastaajat olivat eri mieltä väittämän kanssa. Numero yksi tarkoitti, että vastaaja oli täysin eri mieltä. Vastaus neljä oli puolivälissä ja se on voitu ymmärtää neutraalina tai ”en osaa sanoa” -vastauksena riippuen nuoresta. Vastaukset viidestä seitsemään kertoivat nuoren olleen samaa mieltä väittämän kanssa niin, että numeron seitsemän vastannut kertoi olleensa täysin samaa mieltä väittämän kanssa.

Messukylän rippikoululaisten kokemukset ensimmäisen väitteen ”rippikouluryhmämme hartaudet ja jumalanpalvelukset olivat minulle tärkeitä kokemuksia rippikoulussa” taustalla perustuvat suurimmilta osin joko rauhoittumisen mahdollisuus-

teen, yhteisöllisyyden tunteeseen, uuden oppimiseen tai oman itsen ja ympäröivän maailman ymmärtämiseen. 76 prosenttia rippikoululaisista vastasi asteikolla yhdestä seitsemään joko viisi, kuusi tai seitsemän. Lisäksi taustasyistä löytyi kokemus hartauksissa ja jumalanpalveluksissa puhuttujen asioiden tärkeydestä, hetkien mukavuudesta, rentoudesta tai turvallisuudesta, mieltä rauhoittavista lauluista ja leiripäivän rytmittämisestä niiden avulla.

Toisessa väittämässä oli koko Suomen lomakkeen vastaajista 39 prosenttia vastannut asteikolla yhdestä seitsemään joko viisi, kuusi tai seitsemän. Messukylän seurakunnan nuorten vastauksissa vastaava prosentti oli viisikymmentä. Vastausten välillä on 11 prosentin ero. Messukylän rippikoululaiset pitävät osallistumista seurakunnan yhteisiin jumalanpalveluksiin tärkeänä kokemuksena useammin kuin koko Suomessa.

Kolmannessa väittämässä koko Suomen lomakkeen vastaajista 46 prosenttia oli vastannut samalla yhdestä seitsemään asteikolla viisi, kuusi tai seitsemän. Messukylän vastauksissa vastaava prosentti oli 56. Messukylän vastaajista kymmenen prosenttia enemmän kuin koko Suomen vastaajista koki, että rippikoulun hartaudet ja jumalanpalvelukset liittyivät omaan elämään.

Neljännessä väittämässä koko Suomen lomakkeen vastaajista 74 prosenttia vastasi asteikolla yhdestä seitsemään joko viisi, kuusi tai seitsemän. Messukylän vastauksissa vastaava prosentti oli 67 eli seitsemän prosenttia pienempi kuin valtakunnallinen tulos. Valtakunnallisesti nuoret kokivat saavansa olla valmistele-massa ja toteuttamassa rippikoulussa jumalanpalveluksia ja hartauksia seitsemän prosenttia enemmän kuin Messukylässä.

Viidennessä väittämässä valtakunnallisen lomakkeen vastauksista 52 prosenttia oli asteikolla yhdestä seitsemään joko viisi, kuusi tai seitsemän. Messukylän vastauksissa sen sijaan vastaava luku oli kuusikymmentä prosenttia. Messukylässä siis rippikoululaiset kokivat saavansa olla valmistele-massa ja toteuttamassa konfirmaatiojumalanpalvelusta kahdeksan prosenttia enemmän kuin koko Suomessa.

10 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

10.1 Tutkimuskysymykset suhteessa tutkimustuloksiin

Messukylän vastauksissa jokaiseen viidestä väittämästä oli yli puolet vastanneista vastannut viisi, kuusi tai seitsemän asteikolla yhdestä seitsemään. Jokainen väittämä sai siis enemmän samaa mieltä olevia vastauksia kuin eri mieltä olevia. Kirkkohallituksen vastauksissa väittämissä kaksi ja kolme vastaukset viisi, kuusi ja seitsemän jäivät alle puoleen vastauksista.

Väittämissä neljä ja viisi vastauksista suurin osa oli numeroita viisi, kuusi tai seitsemän. Ajattelen, että niin kauan on nuorten osallisuudessa parantamisen varaa, kunnes jokainen rippikoululainen voi aidosti vastata jokaiseen väittämään asteikolla yhdestä seitsemään joko viisi, kuusi tai seitsemän. Tuossa unelmatilanteessa jokainen nuori kertoisi olleensa osallinen kaikissa rippikoulujen hartauksissa, jumalanpalveluksissa ja konfirmaatioissa. Ehkä ihan näin suurta samaa mieltä -vastausten määrää emme tule koskaan rippikouluissa saavuttamaan, mutta sitä kohti on silti hyvä pyrkiä.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ”millä tavoin nuoret saivat osallistua rippikoulunsa hartauksien, jumalanpalvelusten ja konfirmaation suunnitteluun, valmisteluun ja toteuttamiseen”, sain selkeän vastauksen. Suurin osa nuorista sai toteuttaa ja valmistella jumalanpalveluksia, hartauksia ja konfirmaatioita monipuolisesti. Tapoja oli kymmeniä. Jotkut nuoret kertoivat tehneensä monia asioita valmistellessa ja toteutettaessa niitä ja jotkut kertoivat tehneensä yhden asian. Musiikillisesti lahjakkaat tai musiikista innostuneet saivat soittaa ja laulaa sekä valita lauluja ja virsiä. Nuoret saivat tehdä pienempiä ja isompia tehtäviä eli halutessaan sai jakaa esimerkiksi laulukirjat muille, maalata spray-maaleilla alttaritaulua tai käydä keräämässä kukkia alttarille. Innokkaat saivat lukea ja valmistella luettavia tekstejä kuten rukouksia ja saarnaa ja halukkaat saivat myös lukea valmiiksi kirjoitettuja tekstejä. Rippikoulusuunnitelma 2017 ja sen myötä rippikoulun

oppikirjat kuten Ohjaajan riparikirja (Autio ym. 2018) rohkaisevat antamaan nuorille vastuuta hartauselämän toteuttamisessa.

Toiseen tutkimuskysymykseeni, joka oli ”millä tavoin rippikoulun hartaudet, jumalanpalvelukset ja konfirmaatio liittyivät nuorten elämään”, löysin merkittävimmäksi tulokseksi sen, että isosten pitämät hartaudet rippileirillä olivat nuorten elämään liittyviä. Nuoret kokivat ne merkittävinä ja tärkeinä, koska niihin oli helppoa samaistua. Isokset saivat hartaudet tuntumaan tärkeiltä, koska heidän käsittelemänsä aiheet olivat nuorten elämästä nousevia. Isokset puhuivat sellaisista asioista, joihin nuorten oli helppoa samaistua. Isosen roolia ei siis pidä lainkaan vähäksyä vaan ennen kaikkea korostaa rippikouluissa hartausvastuuta jaettaessa. Isosten merkitys rippikouluissa on todella suuri nuorten vastausten perusteella. Tämä vahvistaa luvussa ”Isokset osana rippikoulua” todettuja asioita.

Kolmanteen tutkimuskysymykseeni ”olivatko hartaudet, jumalanpalvelukset ja konfirmaatio rippikoulussa tärkeitä kokemuksia ja millainen oli niiden merkitys rippikoululaisille” voin aineiston perusteella vastata, että hartaudet, jumalanpalvelukset ja konfirmaatiot rippikoulussa olivat tärkeitä kokemuksia. Monet nuoret näkivät, millaisia ovat jumalanpalvelukset, joissa kristityt käyvät. He kokivat ne rauhoittavina paikkoina ja vastaavia rauhoittumisen hetkiä kaivattiin useammin. Niissä oli nuorten mielestä mahdollisuus oppia uusia asioita ja ymmärtämään itseä ja maailmaa paremmin. Lisäksi niitä pidettiin turvallisina paikkoina. Hyvin pitkälti nuorten kokemuksissa tärkeiksi kokemuksiksi hartaudet, jumalanpalvelukset ja konfirmaatiot teki jokin positiivinen tunne, kuten yhteenkuuluvuuden tunne, asioiden merkityksellisyyden tunne tai tunne siitä, että on mukavaa ja hyvä olla. Hartauksien, jumalanpalvelusten ja konfirmaation merkitystä ei pidä vähätellä, sillä nuoret kokivat ne tärkeinä ja opettavaisina hetkinä.

Neljänteen tutkimuskysymykseeni, joka oli ”millä tavoin nuorten osallisuuden kokemukset rippikoulujen jumalanpalveluksissa ja hartauksissa eroavat Suomen tasolla ja Messukylän seurakunnassa” löysin myös vastauksen. Nuorten osallisuuden kokemukset Suomen ja Messukylän seurakunnan tasolla eroavat toisistaan, mutta ovat kuitenkin suhteellisen lähellä toisiaan. Pääasiassa nuoret kokivat osallisuutta Messukylässä hieman koko Suomea useammin. Ainoastaan väittämässä

neljä koko Suomen rippikoululaiset kokivat saaneensa osallistua Messukylän rippikoululaisia enemmän rippikoulujen jumalanpalvelusten ja hartauksien valmisteluun ja toteuttamiseen.

10.2 Sanoista tekoihin

Rippikoulusuunnitelma 2017 pitää sisällään kuusi tavoitetta.

Nuoret ovat osallisia, tulevat kuulluiksi ja saavat vaikuttaa. Nuoret tahtovat kuulua Kristuksen kirkkoon. Nuoret oppivat hoitamaan hengellistä elämäänsä toimien, hiljentyen ja osallistuen. Nuoret kantavat vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luomakunnasta. Nuoret kokevat yhteyttä, turvallisuutta, pyhyyttä ja iloa. Nuoret löytävät merkityksiä kristinuskon keskeisten sisältöjen ja oman elämänsä välillä. (RKS 2017, 20.)

Monet näistä tavoitteista toteutuivat nuorten vastauksissa. Ensimmäiseen tavoitteeseen viitaten nuorten vastausten pohjalta voin todeta, että he ovat osallisia ja tulevat kuulluiksi sekä saavat vaikuttaa jo nyt jonkin verran, mutta tärkeää olisi vuosi vuodelta kulkea lähemmäs nuorten osallisuutta. Eräs nuori kirjoitti kommentissaan liittyen konfirmaatioon, että ”me tehtiin se ihan itte!” Vielä kuitenkin kaikki eivät kokeneet olleensa osallisia kaikissa hartauksissa, jumalanpalveluksissa ja konfirmaatioissa.

Toiseen tavoitteeseen liittyen nuorten vastausten pohjalta voin todeta, että nuoret kokivat lukuisia kertoja turvallisuutta, yhteyttä ja iloa. Sanaa pyhyys ei kukaan maininnut, mutta ”hyvä fiilis hartaudessa” tai ”tunne siitä, että on hyvä olla” saattaisivat olla lähellä pyhyiden kokemusta. Kolmanteen tavoitteeseen viitaten nuoret kertoivat, että he saivat osallistua hyvin erilaisin tavoin jumalanpalvelusten ja hartauksien toteuttamiseen. Hengellisen elämän hoitamiseen liittyen monet nosivat merkittävänä asiana rauhoittumisen mahdollisuuden. Nuoret eivät käyttäneet termejä ”hengellisen elämän hoitaminen” tai ”hiljentyminen”. Ajattelen, että samankaltaisia asioita tarkoittaa kuitenkin nuorten käyttämät termit ”rauhoittuminen” ja ”rauhassa oleminen”.

Neljänteen tavoitteeseen liittyy uusien oivalluksien tekeminen ja oman itsen ja maailman ymmärtäminen entistä paremmin. Viidenteen tavoitteeseen liittyy erityisesti nuorten vastauksissa isosten pitämät hartaudet, joiden aiheet tuntuivat olevan lähellä omaa elämää. Nuoret kokivat, että vaikeistakin aiheista oli hyvä puhua, koska niistä ei yleensä puhuta. Kuudenteen tavoitteeseen ei ole ihan yhtä suoria vastauksia kuin muihin. Tulkitsen, että kommentit, joissa sanotaan, että hartaudet tai jumalanpalvelukset olivat merkittäviä kokemuksia tai että nuori kertoo olleensa asioista innoissaan, ovat sellaisten nuorten kirjoittamia, jotka tahtovat kuulua Kristuksen kirkkoon.

Osa nuorista koki rippikoulun ennakkojaksolla olevat jumalanpalvelukset tylsimpinä tapaamisina ennakkotapaamisiin verrattuna. Ne nuoret, jotka saivat tehdä jumalanpalveluksessa jotakin, eivät kokeneet tilaisuutta niin tylsänä. Nuorten vastauksissa nousi myös ajatus siitä, että jumalanpalveluksissa käydessä ei vielä tunnettu muita ryhmäläisiä. Tämän seurauksena olo oli entistäkin epämukavampi. RKS 2017 ohjeistaa vahvasti nuorten osallisuuteen, joten se pitäisi huomioida myös ennakkojakson kirkkokäynneissä. Jumalanpalvelustilanne on nykyään monille vieras ja jos vielä vieressä istuvat nuoretkin ovat vieraita, ollaan monen nuoren kohdalla varmasti kaukana epämukavuusalueen äärellä. Näistä haasteista olisi mahdollista päästä helposti eroon.

Rippikoulun alkujaksolla tulisi olla ennen jumalanpalveluskäyntejä riittävästi ryhmäyttäviä tapaamisia, joissa ryhmä ja ohjaajat tulisivat tutuiksi. Näissä tapaamisissa voitaisiin kartoittaa nuorten lahjoja ja erityisosaamista. Edellisessä tapaamisessa ennen jumalanpalvelusta voitaisiin käyttää aikaa jumalanpalveluksen valmisteluun ja jokaiselle nuorelle sopivan kokoisen vastuutehtävän löytämiseen. Jumalanpalveluksen tylsyys varmasti vähenisi nuorten osallisuuden myötä. Kun jokaisella olisi jokin vastuutehtävä, jokainen voisi tuntea jumalanpalveluksessa olonsa edes vähän tärkeämmäksi.

Alkujakson aluksi olisi hyvä kysyä nuorilta, millaisia asioita he odottavat ja toivovat rippikoululta. Niitä kannattaa kysyä niin, että nuoret saavat vastata anonyymeina. Pelkkä kysyminen ei kuitenkaan riitä. Nuorten toiveet pitää ottaa todesta ja ottaa huomioon rippikoulua suunniteltaessa eteenpäin. Välttämättä nuorten

osallisuuden vahvistaminen ei tunnu kaikista rippikoulutyöntekijöistä helpolta. Siksi on hyvä miettiä etukäteen, mitä se vaatii rippikoulutiimiltä. Oman kokemukseni mukaan se vaatii nuorten ajatusten ja nuorten kunnioittamista ja rohkeutta sekä epävarmuuden sietämistä. Myös omat ennalta tehdyt suunnitelmat saattavat mennä uusiksi, kun nuoret toivovatkin erilaisia työskentelytapoja kuin ne, joita on yleensä käytetty. Ottamalla nuoret mukaan rippikoulun suunnitteluun sen kaikissa vaiheissa, on lopputulos erilainen jokaisessa rippikoulussa. Dialogitaitoja tarvitaan, kun rippikoulu suunnitellaan yhdessä nuorten kanssa.

THL:n mukaan osallisuus ilmenee yhteisön sisällä tasavertaisuutena, jäsenten arvostamisena ja luottamuksena sekä vaikutusmahdollisuuksina omassa yhteisössä (THL. Osallisuus.) Nämä osallisuuden kriteerit täyttyvät nopeasti, jos jumalanpalvelus tehdään yhdessä nuorten kanssa. Tasavertaisuus syntyy, kun jokaisella on yhtä lailla mahdollisuus vaikuttaa siihen, millaisen tehtävän hän saa. Nuorten arvostaminen ja luottamuksen osoittaminen tapahtuu itsestään, kun nuoret ja heidän ajatukset otetaan aidosti ja tosissaan ja heidän kykynsä toimia erilaisissa tehtävissä luotetaan. Nuoret saavat vaikutusmahdollisuuksia omaan tehtäväänsä ja jumalanpalveluksen kokonaisuuteen liittyen. Tehtäviä voi ryhmän koon ja nuorten lahjojen ja mielenkiinnonkohteiden mukaan olla muutamia tai kymmeniä messusäestyksestä ehtoollisleipien leivontaan ja virsikirjojen jakamisesta saarnanäytelmän valmisteluun. Tärkeää on, että jumalanpalveluksessa olevat työntekijät ja vapaaehtoiset ovat valmiita antamaan nuorille tilaa tehdä asioita omalla tyylillään.

Nuorten vastauksista näkyi, että he arvostavat rauhoittumisen mahdollisuutta rippikoulussa. Joku kaipasi myös ennakkokokon kirkon jumalanpalveluksilta samaa rauhaa ja rauhoittumista, jonka oli rippikoulussa kokenut. Olen itse huomannut, että nuorten saattaa olla vaikeaa rauhoittua keskellä päivää edes hetkeksi. Älypuhelimet häiritsevät rauhoittumista ja jatkuvasti pitäisi voida tarkistaa, onko jossakin sovelluksessa uusia ilmoituksia. Työntekijöiden täytyy ymmärtää, että nuorelle voi oikeasti olla vaikeaa rauhoittua. Siksi asian kanssa ei saa hermostua.

Omien kokemusteni mukaan usein rippikoulun leirijaksolla ensimmäisinä päivinä rauhoittuminen hartauksissa, jumalanpalveluksissa tai erilaisissa rentoutushetkissä on nuorille vaikeaa, mutta selkeiden jokaisella kerralla toistuvien rutiinien myötä se helpottaa. Rauhoittumisen mahdollisuutta lisää myös se, että rauhoitumishetki on hyvin valmisteltu. Valmistelun merkitystä on hyvä mainostaa myös isosille ja muille leirillä työskenteleville nuorille. Isosille kannattaa myös mainita, että mikäli he kaipaavat työntekijän neuvoja tilanteiden rauhoittamiseen, niitä on saatavilla. Valmistelulle kannattaa varata aikaa etukäteen leiriohjelmaan. Kiireisen leiripäivän keskellä valmistelu saattaa helposti jäädä heikoksi, jos aikaa sille ei ole erityisesti varattu.

Vastauksissa nousi esiin, että leirijumalanpalvelukset ja hartaudet toivat leiripäiviin mukavan rytmityksen. Selkeä päivärytmi, joka usein syntyy jo pelkästään tiettyjä leirikeskusten ruoka-aikoja noudattamalla, on oman kokemukseni mukaan turvallisuutta ja rauhallisuutta luova asia. On hyvä antaa jokaisen rentoutumishetken, hartauden tai leirijumalanpalveluksen aluksi samat ohjeet. Jos ryhmässä on esimerkiksi neuropsykiatrisia eli nepsy-vaikeuksia omaavia nuoria, kannattaa sanalliset ohjeet antaa myös muilla keinoin kuten kuvien avulla. Kokemukseni mukaan esimerkiksi yksinkertaiset kämmenen kokoiset laminoidut kuvat, jotka mahtuvat takataskuun tai roikkumaan avainnauhaan, voivat toimia suullisten ohjeiden tukena. Kun saatavilla on ainakin ”nyt rauhoitutaan” -kuva, ”puhelimet piiloon” -kuva, ”on aika nukkua” -kuva, ”on aika syödä” -kuva, ”lähdetään ulos” -kuva, ”toimitaan isosryhmissä” -kuva ja ”on aika kuunnella ohjaajaa” -kuva, on rippikoulun päivärungosta jo monta hetkeä mahdollista ohjeistaa suullisten ohjeiden lisäksi kuvien avulla. Johdonmukaisesti aina ohjeisiin liittyvää kuvaa käyttäen nepsy-vaikeuksien kanssa painivienkin on helpompaa pysyä ohjelmassa mukana. Selkeät kuvakortit rippileirin päiväohjelmaan liittyen voisivat olla tuotoksellisena opinnäytetyöaiheena jollekin lähitulevaisuudessa. Kuvat voisi julkaista vaikkapa kirkon rippikoulu- tai saavutettavuussivulla kaikkien vapaaseen käyttöön ja laminoitavaksi, jotta ne kestävät käyttöä.

Toinen päivän aikatauluihin liittyvä ja aikataulun lukemista helpottava keino ovat värikoodatut päiväohjelmat. Nuori, jolle lukeminen tai kellon ja päiväohjelman vertaaminen on esimerkiksi nepsy-vaikeuksien myötä haastavaa, voi saada apua

selkeästi värikoodatusta päiväohjelmasta. Riippuen leirinpitopaikasta, voi selkeällä fontilla kirjoitettuun päiväohjelmaan merkitä esimerkiksi ruokailut samalla värillä, samassa tilassa toteutetut osiot samalla värillä, ulkona toteutetut osiot samalla ja niin edelleen. On myös hyvä, jos pienetkin suulliset ohjeet, kuten ”kioski on tänään auki klo 15” tai ”tyttöjen saunavuoro on ennen poikien saunavuoroa”, ovat myös kirjallisena päiväohjelman yhteydessä. Ohjelmassa voisi olla tekstin lisäksi pienoiskoossa samat kuvat, jotka ohjaajilla olisi avainnauhassa kaulassa suuremmassa koossa. Malliesimerkin ohjelmapohjasta kuvineen ja värikoodeineen voisi toteuttaa opinnäytetyönä ja julkaista vapaasti käyttöön otettavaksi kirkon rippikoulu- tai saavutettavuussivuilla.

Kokoamastani aineistosta nousi rippikoululaisten ajatus siitä, että on hienoa, jos he saavat vaikuttaa pieniinkin asioihin kuten laulujen valintaan. Nuorille älylaitteiden käyttö on oman kokemukseni mukaan todella tuttua. Esimerkiksi www.padlet.com, www.answergarden.ch, www.kahoot.it, www.wordart.com ja www.poll Everywhere.com ovat helppokäyttöisiä sivustoja, joita voi hyödyntää oppimisen ja osallisuuden tukena. Laulujen valinta voidaan toteuttaa esimerkiksi padlet.com-sivustoa käyttäen, jolloin nuoret saavat esittää toiveensa anonyymeina ilman painetta siitä, onko lauluvalinta muiden mielestä hyvä. Nuorten saattaa olla helpompaa joskus vastata nimettömänä ja sen eri sivustot mahdollistavat. Sivustojen avulla on myös mahdollista tehdä erilaisia tietokilpailuita tai ryhmätöitä ekologisesti. Älylaitteita hyödyntäessä ei tarvita paperisia tietokilpailupohjia tai muuta kertakäyttöistä materiaalia.

Yksinkertaisia ja helppoja asioita kannattaa kysyä nuorilta enemmän kuin vain olettaa, että nuoret ajattelevat samalla tavalla kuin ohjaajatiimi. Esimerkiksi se, mihin aikaan nuoret kokevat olevansa parhaimmillaan oppimisen näkökulmasta ei välttämättä ole sama kellonaika, jonka ohjaajatiimi kokee parhaaksi vireystilaltaan. Nuorten ajatukset vaikuttavat leiripäivän rakenteeseen ja oppimishetkien sijaintiin leiripäivässä. Työntekijöiden täytyy ottaa kysytyä palautte vastaan ja muokata ohjelma sen mukaan, että nuorten toiveet toteutuvat. Jos nuorten jokin toive ei toteudu, täytyy se pystyä perustelemaan rakentavasti nuorille.

Jatkotutkimusideana voisi toteuttaa vastaavan kyselyn Messukylän seurakunnassa esimerkiksi kolmen tai neljän vuoden kuluttua. Siten voisi vertailla käyttöön otetun rippikoulusuunnitelman vaikutuksia pidemmälläkin aikavälillä. Tavat toimia uuden rippikoulusuunnitelman mukaan varmasti elävät kokemusten myötä ja monissa asioissa nuorten osallisuudesta opitaan lisää ajan kuluessa.

Nuorten osallisuuteen rippikoulujen hartauksissa, jumalanpalveluksissa ja konfirmaatioissa olisi varmasti paljon ideoita ympäri Suomea paikallisseurakunnissa. Jonkin verran tietoa on jaettu, kuten esimerkiksi Salla Poropudaksen kirjoittamassa artikkelissa ”Isoja ihmeitä konfirmaatioissa”. Siinä hän kertoo tavan, jolla konfirmaatiota voisi toteuttaa yhdessä nuorten kanssa. (Poropudas 2017.)

Pohdin, voisiko Kirkkohallituksen vuonna 2019 kaikkiin Suomen rippikouluihin käyttöön tulevaa kyselylomakepohjaa tulevaisuudessa muokata niin, että siinä olisi yksi kohta, jossa kysyttäisiin, mitä kaikkea ja millä tavoin rippikoululaiset saivat rippikoulussaan tehdä osallisuuden kokemiseksi. Pääosin lomakkeessa voisi tämän muutoksen myötä edelleen vastata yksinkertaisesti asteikolla yhdestä seitsemään, mutta lisäkysymyksen avulla voitaisiin saada selville niitä konkreettisia asioita, joiden avulla rippikoululaiset ovat kokeneet osallisuutta. Vastauksista nousevia ajatuksia voisi jakaa kirkon työntekijöille.

Vien opinnäytetyön tulokset Messukylän seurakunnan nuorisotyön tiimiin, ja sen myötä on mahdollista jo tulevana kesänä huomioida nuorten kokemuksia työskentelytapojen valinnassa rippikouluissa. Toivon, että nuorten vastaukset herätelisivät kaikkia Messukylän seurakunnan rippikoulutyöntekijöitä kulkemaan rohkeasti kohti nuorten osallisuutta ja rippikouluja, joissa entistäkin enemmän näkyisi ja kuuluisi nuorten osallisuus.

Messukylän seurakunnan rippikoulujen paikallisuunnitelmaa päivitetään lähitulevaisuudessa. Vien sitä tekeväälle työryhmälle tulokset tiedoksi, jotta ne voidaan ottaa huomioon paikallisuunnitelmaa päivitettäessä.

LÄHTEET

- Aaltio, I. & Puusa, A. (2011). Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.), *Menetelmäviidakon raivaajat*. Vantaa: Hansa-print.
- Autio, S., Huomo, V., Törrönen, E. & Vuori, A. (2018). *Ohjaajan riparikirja*. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Arviointi. Osaamisvaatimukset: Sosionomi (AMK). Saatavilla 29.3.2019 <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi/>
- Engström, K., Pyysiäinen, M., Repo, H. & Ryhänen, T. (2002). *Ohjaajan ripari*. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.
- Grandström H., Lehti H. (toim.), Liljendahl, T., Mäkitalo, M. & Pulkkinen J. (i.a.) Ihme toimintaa – Arviointimenetelmiä rippikouluun. Turku: Prigi Oy.
- Huikko, N., Turunen, V. (2018). *Nuorilähtöinen oppiminen rippikoulussa – Opas Keski-Lahden seurakunnan työntekijöille*. (Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018112318007>
- Isoja ihmeitä - Isostoiminnan linjaus 2016. Suomen ev. lut. kirkon julkaisuja 43. Kuopio: Grano Oy.
- Juusela, P. (6.4.2017). Rippikoulun kävijämäärä kasvoi – ero muihin Pohjoismaihin on huikea. Saatavilla <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/rippikoulun-kavijamaara-kasvoi-ero-muihin-pohjoismaihin-on-huikea>
- Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT ry. Liitto. Perustietoa. Eettiset ohjeet. Saatavilla 29.3. <http://www.knt.fi/liitto/perustietoa/eettiset-ohjeet/>
- Kinnunen, J. (2018). *Rippikoulukokemuksia Kokkolasta. Tutkimus Kokkolan suomalaisen seurakunnan vuoden 2018 rippikoulusta*. (Opinnäytetyö, Centria-ammattikorkeakoulu, Yhteisöpedagogi (AMK) + kirkon

nuorisotyö). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018103016396>

- Kirkkohallitus (2009). *Sinä olet kanssani - Kirkollisten toimitusten opas*. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2006:4. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kirkkohallitus (2014). Kohtaamisen kirkko - Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020. Suomen ev. lut. kirkon julkaisuja 7. Kirkko ja toiminta. Saatavilla [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/\\$FILE/253062_KKH_Kohtaamisen_kirkko_sisus_KORJ.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9297F603C875C1C8C225770A002E3448/$FILE/253062_KKH_Kohtaamisen_kirkko_sisus_KORJ.pdf)
- Kirkkohallitus (10.10.2018). Arkkipiispa Luoma Nuorisotyön viikon videolla: "Nuorten tukeminen on yhteinen tehtävämme". Saatavilla 27.3.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content231C4D>
- Kirkkohallitus. Kirkossa. Messu eli jumalanpalvelus. Saatavilla 26.3.2019 <https://evl.fi/kirkossa/messu-eli-jumalanpalvelus>
- Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Erityisnuorisotyö/ulkopuolisuuden ehkäisy. Saatavilla 27.3.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2AF79E>
- Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Mitä kasvatus on? Saatavilla 27.3.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content498E49>
- Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Rippikoulu. Konfirmaatio. Rippikoulun ja konfirmaation kehitys. Saatavilla 27.4.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3FCD69>
- Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Varhaiskasvatus. Saatavilla 27.3.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content28953E>
- Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Varhaisnuorisotyö. Kerhotoiminta. Saatavilla 27.3.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content2A8801>
- Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Varhaisnuorisotyö. Leiri- ja retkityö. Saatavilla 27.3.2019. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2A7CC3>

- Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Varhaisnuorisotyö. Saatavilla 27.3.2019 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/varhaisnuorisotyö>
- Kirkkohallitus. Seurakuntatyö. Kasvatus. Yhteistyö kouluissa ja oppilaitoksissa. Saatavilla 29.3.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2985CE>
- Kirkkohallitus. Uudistukset ja hankkeet. Rippikoulu-uudistus. Uudistuksen päälinjat. Saatavilla 25.3.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content237F32>
- Kokkonen, J. (toim.) (2017) *Tehdään ihmeitä – Osallisuus, vapaaehtoisuus, jäsenyys ja hengellisyys isostoiminnassa*. (Diak Työelämä 10). Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Kotila, H. (2003) Spiritualiteetti – ajankohtainen näkökulma. Teoksessa Häyrynen S., Kotila, H. & Vatanen, O. (toim.), *Spiritualiteetin käsikirja*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- L 1054/1993. Kirkkolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>
- L 1285/2016. Nuorisolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285#Pidp301056>
- L 1301/2014. Sosiaalihuoltolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301#L2P10>
- Menuoret. Viikkotoiminta. Saatavilla 29.3.2019 <https://tampereenseurakunnat.fi/sivustot/menuoret/viikkotoiminta>
- Muhonen, M. & Tirri, K. (2008). Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa J. Porkka (toim.), *Johdatus kristilliseen kasvatukseen* (s.63–82). Helsinki: Lasten Keskus / LK-kirjat.
- Niemelä, K. (i.a.) Finnish Confirmation Training - Backgrounds and Statistics. Saatavilla [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/6C6711EF4448E69AC22577110027AB13/\\$FILE/Finland_confirmation_training_back_stats.doc](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/6C6711EF4448E69AC22577110027AB13/$FILE/Finland_confirmation_training_back_stats.doc)
- Nuorisotutkimusseura ry. Tutkimus. Tutkimuseettinen toimikunta. Tutkimuksen eettinen ennakoarviointi. Saatavilla 31.3.2019 <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/tutkimus/tutkimuseettinen-toimikunta/tutkimuksen-eettinen-ennakoarviointi>

- Poropudas, S. (2017) Isoja ihmeitä konfirmaatiossa. Teoksessa J. Kokkonen (toim.) *Tehdään ihmeitä – Osallisuus, vapaaehtoisuus, jäsenyys ja hengellisyys isostoiminnassa* (s.205-209). (Diak Työelämä 10). Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Pruuki, L. (2010) *Rippikoulun pikkujättiläinen*. Helsinki: LK-kirjat / Lasten Keskus Oy.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Raitisto, L. & Tirkkonen, H. (2010) *Ensimmäinen kerta – nuorten osallisuus seurakuntavaaleissa*. (Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma). Saatavilla https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/25398/Raitisto_Linda.pdf?sequence=1
- Ranta, S. (22.7.2013). Kirkonkello. Osallisuus vaatii vallan jakamista maallikoille. Saatavilla <https://www.kirkonkello.fi/osallisuus-vaatii-vallan-jakamista-maallikoille/>
- Raunio, A. (2003). Onko olemassa luterilaista spiritualiteettia? Teoksessa Raunio, A. & Vainio, O-P (toim.), *Johdatus luterilaisen spiritualiteetin teologiaan* (s. 11–36). Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Riekkinen, W. (2008). Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa J. Porkka (toim.), *Johdatus kristilliseen kasvatukseen* (s.83–93). Helsinki: Lasten Keskus / LK-kirjat.
- Suomen ev. lut. kirkko (2012). Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisu 2012:6. *Nuoret seurakuntalaisina*. Helsinki: Pekan Offset.
- Suomen ev. lut. kirkko (4.4.2018). Kyselytutkimus: Nuoret ovat tyytyväisiä rippikouluun. Saatavilla <https://evl.fi/uutishuone/tiedotearkisto/-/items/item/18802/Kyselytutkimus--Nuoret+ovat+tyytyvaisia+rippikouluun>
- Suomen ev. lut. kirkko. Perhejuhlat. Rippijuhlat. Konfirmaatio tapahtuu jumalanpalveluksessa. Saatavilla 12.3.2019 <https://evl.fi/perhejuhlat/rippijuhlat/konfirmaatio-tapahtuu-jumalanpalveluksessa>

- Suomen ev. lut. kirkko. Perhejuhlat. Rippijuhlat. Mikä rippikoulu? Saatavilla 21.2.2018. https://evl.fi/perhejuhlat/rippijuhlat/rippikoulu-edeltaa-rippijuhlia?p_p_id=meta_WAR_contentportlet&p_p_lifecycle=0&_meta_WAR_contentportlet_cmd=view_meta
- Suomen ev. lut. kirkko. Tutki uskoa. Sanasto. Saatavilla 21.2.2018. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Jumalanpalvelus>
- Suomen ev. lut. kirkko. Tutki uskoa. Sanasto. Spiritualiteetti. Saatavilla 20.3.2019. <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Spiritualiteetti>
- Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017. ”Elämää Jumalan kasvojen edessä”. Suomen ev. lut. kirkon julkaisuja 60. Kuopio: Grano Oy.
- Taavitsainen, T. (2012). *Lasten ja nuorten osallisuus kirkossa*. (Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan ylempi koulutusohjelma). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012120418173>
- Tamminen, T. (2018). *Teemariippikoulut – elämyksen vaikutus: Tutkimus teemariippikouluista Oulun ja Lapuan hiippakunnissa*. (Opinnäytetyö, Centria-ammattikorkeakoulu, Yhteisöpedagogi (AMK) + kirkon nuorisotyö). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018121722060>
- Tampereen seurakunnat. Kirkko Tampereella. Seurakuntayhtymä. Seurakunnat. Saatavilla 30.3.2019 https:// tampereenseurakunnat.fi/kirkko_tampereella/seurakuntayhtyma/seurakunnat
- Tampereen seurakunnat. Kirkko Tampereella. Seurakuntayhtymä. Seurakunnat. Seurakunnat kartalla. Saatavilla 30.3.2019 https:// tampereenseurakunnat.fi/kirkko_tampereella/seurakuntayhtyma/seurakunnat/seurakunnat_kartalla
- Tampereen seurakunnat. Kotiseurakunta. Tampereen Messukylän seurakunta. Saatavilla 29.3.2019 https:// tampereenseurakunnat.fi/seurakunnat/messukylan_seurakunta/kotiseurakunta
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Aiheet. Hyvinvointi- ja terveyserot. Eriarvoisuus. Hyvinvointi. Osallisuus. Saatavilla 25.3.2019 <https:// thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Lapset, nuoret ja perheet. Johtamisen tueksi. Lainsäädäntö velvoittaa lasten ja nuorten osallisuuteen. Saatavilla

21.2.2018 https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/johtamisen_tueksi/lasten_ja_nuorten_vaikuttamismahdollisuudet/lainsaadanto

Tiainen, E. (2017) *Sinut on kutsuttu – Nuoret mukana jumalanpalveluksessa.*

(Opinnäytetyö, Centria-ammattikorkeakoulu, Yhteisöpedagogi (AMK) + kirkon nuorisotyö). Saatavilla

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017112818703>

Tirri, K. (10.1.2007). Nuoren aikuisen spiritualiteetti. Saatavilla <https://www.teologia.fi/artikkelit/96-nuoren-aikuisen-spiritualiteetti>

Tuori, S. (26.4.2014) Hartauskoulutus 26.4.2014. Saatavilla [http://sa-](http://sa-kasti.evl.fi/sa-kasti.nsf/0/3EAF515AF4C23CA2C2257C8D005487D1/$FILE/Hartauskoulutus%20kurssivihkonen%20huhtikuu%202014%20(1).pdf)

[kasti.evl.fi/sa-](http://sa-kasti.evl.fi/sa-kasti.nsf/0/3EAF515AF4C23CA2C2257C8D005487D1/$FILE/Hartauskoulutus%20kurssivihkonen%20huhtikuu%202014%20(1).pdf)

[kasti.nsf/0/3EAF515AF4C23CA2C2257C8D005487D1/\\$FILE/Hartauskoulutus%20kurssivihkonen%20huhtikuu%202014%20\(1\).pdf](http://sa-kasti.nsf/0/3EAF515AF4C23CA2C2257C8D005487D1/$FILE/Hartauskoulutus%20kurssivihkonen%20huhtikuu%202014%20(1).pdf)

Ylä-Kotola, K. (2018). *Starttikirkosta konfirmaatioon - Rippikoulutyön paikallisuunnitelman kehittämishanke Lappeen seurakunnassa.* (Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto). Saatavilla [http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-](http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018112317973)

[http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-](http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018112317973)

[2018112317973](http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018112317973)

LIITE 1. Kysymyslomake Messukylän seurakunnan rippikoululaisille

Vastaathan lomakkeeseen huolellisesti, sillä kyselyn tuloksia käytetään opin-
näytetyön aineistona sekä Messukylän seurakunnan rippikoulujen kehittämi-
sessä tulevaisuudessa. Vastaukset ovat täysin anonyymeja. Kiitos vastauk-
sistasi! t. Anni

1a Rippikouluryhmämme hartaudet ja jumalanpalvelukset olivat minulle tär-
keitä kokemuksia rippikoulussa.

	1	2	3	4	5	6	7	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

1b Miksi rippikouluryhmän hartaudet ja jumalanpalvelukset olivat minulle tär-
keitä kokemuksia? Tai miksi eivät olleet?

Avoin vastauskenttä.

2a Osallistuminen seurakunnan yhteisiin jumalanpalveluksiin rippikoulun ai-
kana oli minulle tärkeä kokemus.

	1	2	3	4	5	6	7	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

2b Viitaten edelliseen kysymykseen, miksi oli tai miksi ei ollut? Perustele omin
sanoin.

Avoin vastauskenttä.

3a Rippikoulumme hartaudet ja jumalanpalvelukset liittyivät omaan elämään.

	1	2	3	4	5	6	7	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

3b Miten ne liittyivät omaan elämään?

Avoin vastauskenttä.

4a Sain olla valmistelemissa ja toteuttamassa rippikoulussa jumalanpalveluksia ja hartauksia.

	1	2	3	4	5	6	7	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

4b Millä tavoin sait valmistella niitä?

Avoin vastauskenttä.

5a Sain olla valmistelemissa ja toteuttamassa konfirmaatiojumalanpalvelusta.

	1	2	3	4	5	6	7	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

5b Millä tavoin sait olla valmistelemissa ja toteuttamassa konfirmaatiojumalanpalvelusta?

Monivalinta, jossa vaihtoehtoina "valitsin musiikkeja", "valmistelin rukousta", "valmistelin saarnaa", "harjoittelin konfirmaatiolaulua", "valmistelin alttaritauluja tai muita koristeita", "valmistelin johdantosanoja messun alkuun", "tein dioja", "soitin bändissä konfirmaatiossa", "luin rukousta", "pidin osan saarnasta", "esitin konfirmaatiolaulun", "puhuin johdantosanat messun alussa", "keräsin kolehtia", "muu, mikä?"

LIITE 2. WhatsApp-viesti nuorille

Lähetin WhatsApp-viestillä kyselylomakkeeni linkin Messukylän seurakunnan isoskoulutuksen aloittaneille, vuonna 2018 oman rippikoulunsa käyneille.

Moikka!

Mulla olisi pieni pyyntö teille, ekan vuoden isoskoulutuksen aloittaneet ja Messukylän seurakunnan riparin vuonna 2018 käyneet. Voisitko sä käyttää noin 5-10 minuuttia ajastasi ja vastata sun omasta näkökulmastasi muutamiin kysymyksiin? Ei ole kuitenkaan pakko vastata, eikä sun tarvitse kertoa mulle, vastasitko vaiko et. Vastauksia tarvitaan mun opinnäytetyön aineistoksi ja Messukylän seurakunnan ripareiden kehittämiseksi. Vastauksia ei pystytä yksilöimään ja ne ovat täysin anonyymeja. Sulla on mahdollisuus vaikuttaa jo Messukylän ensi kesän ripareihin omilla vastauksillasi. Linkki ohessa. Kiitos paljon jo etukäteen vastauksista! T. Anni